

ŽENSKI SVET

VSEBINA 9. ŠTEVILKE:

OBRAZI IN DUŠE. XXXVII. — LJUDMILA POLJANČEVA. — (Milica Schauptova)	Str. 257
POVEST MALE DORE. — (France Bevk.) — (Nadaljevanje.)	260
IZ SPOMINOV SOFJE ANDREJEVNE. — (Priredil I. Vouk.) — (Nadaljevanje.)	266
NA VOJNO. — Pesem. — (Payel Golia.)	270
PIŠMA. — Pesem. — (Anica Č.)	270
INTERMEZZO. — (Marijana Kokaljeva.)	271
HONORAR. — Pesem. — († Srečko Kosovel.)	273
PREŠERNOVA SODBA O ŽENI. — (Manica Komanova.)	275
Slovanske umetnice: IDA PREGARC-KAVČICEVA. — (E. Kralj.)	274
TUBERKULOZA DECE. — (Dr. France Debevec.)	276
RODITELJSKA SLOGA. — (F. Demarin.)	278
GOSPODINJSTVO KOT POKLIC. — (Maca.)	279
GOSPODINJSTVO IN NJEGA UGLED. — (Salezija P.)	280
IZVESTJA: Po ženskem svetu. — Higijena. — Kuhinja. — Gospodinjstvo. — Iz naše skrinje.	Siran 285, 284, 285, 286, 287 in 288

ROČNO DELO.

UREDNIKA: PAVLA HOČEVARJEVA.

ŽENSKI SVET

izhaja vsak mesec. — Za **JUGOSLAVIJO** letna naročnina: Din. 64
(s skrojno prilogo); polletna: Din. 32. - Naročila in naročnino
je nasloviti

na upravo „Ženskega Sveta“, Ljubljana, Karlovška c. 20.

Uredništvo in glavna uprava :

Trst, posta centrale, poštni predal šte. 364.

Izdaja „Žensko dobrodelno udruženje“ v Trstu, Via Torre bianca 39/I.
Tiska Tiskarna „Edinost“ v Trstu (Trieste), Via S. Francesco d'Assisi 20.

NOV ZOBOZDRAVNIK

Med. univ. **LOJZ KRAIGHER**

SPECIALIST ZA BOLEZNI V USTIH IN NA ZOBEH

Z IZPITOM NEMŠKEGA DRŽ. ZOBOZDRAVNIKA

SPREJEMA VSA ZOBOZDRAVNIŠKA IN ZOBOTEHNIŠKA
OPRAVILA

V GORICI NA TRAVNIKU ŠT. 20, I. nad.

**Nobenega dvoma ni več, da se
oblačila** za gospode, dečke in otroke,
kakor tudi raznovrstna **obutev**

najceneje in najboljše nabavi v splošno znani naši detajlni trgovini
na Erjavčevi cesti šte. 2

FR. DERENDA & Cie., LJUBLJANA

Nenadkriljivi v dobrem blagu in nizkih cenah.

Ivan Kerže - Trst

Piazza San Giovanni šte. 1

ima v zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, stekla, lesa in emalirane prsti.

ŽENSKI SVET

Obrazi in duše.

XXXVIII.

Ljudmila Poljančeva.

Že nekaj let vlada nad izmučenim modernim človekom nestrpna nervoznost. Nezadovoljen je z včerajšnjo umetnostjo. Išče nečesa čisto novega, ki ga bo moglo prevzeti z neodoljivo močjo. V to nemirno iskanje stopi nenadoma nekdo, ki trdi, da je našel nov vrelc. Z upanjem v očeh hite ljudje k vrelcu. Zajemajo, pijejo hlastno. Mrzlično radostnim se zdi prvi trenotek, da res pijejo iz zaželjenega, edino krepčilnega vrelca. Toda kmalu izražajo obrazi razočaranje. Nezadovoljni se povračajo v hrupno, pa vendar pusto življenje in pozabijo na prevaro. Pa zopet pride trenotek, ko mislijo, da so na cilju, in zopet pozabijo. Staro in nezanimivo jim postane vse, za kar so se še včeraj navduševali. Kaj čuda, če ne poznajo več lepote, ki so jih uživali — pred par leti? Če so takrat živeli med njimi veliki možje, se spominjajo njihovih del kot vrednot, ki se ne dajo zatajiti, ki pa zanje nimajo več pomena. O tistih, ki niso bili prav prvi, katerih del pa smo vendarle bili veseli, o tistih nihče več ničesar ne ve, razen če sami ne skrbijo zato, da jih mladi rod ne izgubi iz spomina. So pa drugi, ki se prav nič ne silijo v ospredje. Nikoli niso pisali iz častihlepja, zaradi sveta. Pisali so, ker jih je skrivna notranja sila vodila k mizi, jim dala pero v roke in narekovala — pesem. In tem prištevamo našo vrlo Ljudmilo

Poljančevo — slovensko pesnico. Da je to res, nam pričuje že mala zbirka njenih «Poezij».

Lista dekle po knjižici, pa najde v nji del sebe, svoje hrepenenje in svojo bol. Čisto prevzamejo jo te skromne pesmi; v njih je jasno izražena toliko onega, kar je ona sama čutila. Čudno se ji priljubi listo neznano dekle, ki je pisalo te pesmi. Objela bi jo in ji zašepetala hvaležno: «Sestra — !»

Zakaj prevzema njena pesem ravno dekleta? Zato, ker vstaja iz njene pesmi pred nas postava dekleta, ki sicer pozna vsa človeška stremjenja, katerim je tudi posvetila marsikateri trenutek, ki pa pri tem ni izgubila svoje pristno dekliske narave: najmočnejše in najlepše so njene — ljubezenske pesmi. In teh je največ. V njih se zrcali vsa zgodovina njenega srca.

Ljubilo dekle je fanta vroče, od srca. Samo k njemu je hrepenelo, samo o njem je sanjalo. Za vse drugo na svetu ji ni bilo mar. Vso svojo mladost, vso svojo srečo je zaupalo njemu. Res sta se srečala nekdaj na tisti lepi stezi, ki vodi srca v blaženi raj, a bilo je — na razpotju, pravi sama. Šla sta v svet. Pozabil je fant na svoje dekle, pozabilo ono ni nanj. Pregloboko se ji je vtisnila njegova slika v srce, ni je mogla izbrisati več; samo obledeti je mogla. Kakor kaplje srčne krvi so pesmi, ki pojo o njem — izgubljenem. Nekatere jokajo bridko, obupno; druge tiho, pritaženo. Zdaj kličejo prezgodaj izgubljeno mladost nazaj, potem se umirijo. Resignacija veje iz njih.

Take so njene lirske, pa tudi epske pesmi. Njene ljubke romance pripovedujejo samo zgodbo njenega srca, dasi bolj prikrito kot v čisto lirskih pesmih. Pela je sicer že v tisti prvi dobi tudi o domovini, vroče ljubljeni, o Adriji sinji, o domu svojem, na višini kraljujočem. Vendar: celo tem pesmim se pozna, da jih je pisalo tisto resno, skoro žalostno dekle. Toda tudi ona doživi trenutek, ko dvigne oči k Bogu. Tedaj postane vsa mirna, utolažena. Zaželi si, da bi le kmalu dal zadnji spev o ljubezni tih odmev. «Ugasne tedaj duši bol in gnev, pa bo vzlet duha višji in svobodnejši.»

Ni sicer ona boriteljica za kako občečloveško idejo; saj vidimo, da so skoro vse pesmi posvečene ljubezni. Če pa se ji zazdi krivica le prevelika, potem najde tudi zanjo izraza. Iz takega doživetja je vzklil njen lepi ciklus «Carigrajske vizije». V več pesmih opisuje krivico, ki jo dela muslimanska vera ženi. Kristusa prosi, njega, ki sam ve, kaj je trpljenje, naj stopi zopet med blodni svet in odpre zaslužjeni Turkinji vrata harema.

Vse njeno občutje je našlo v njeni pesmi tako ljubeč, tako enostaven, neprisiljen izraz. To so res — pesmi. Bereš jih in se ti zdi, da slišiš melodijo. Nekatere so tudi res uglasbene. Izmed teh jih je nekaj ponarodelo. Že kot dekletce je spesnila pesem na znan napev. Še sedaj jo pojo tantje v Ljutomerških goricah. Malokdo ve, da je besedilo — njeno.

Poljančeve pač ne bomo uvrstili med one pesnike, ki so razširjali visokoleteče ideje, nad katerimi pa smo bili tako razočarani, ko jih spoznamo v njihovem življenju, nagnjenem k vsem slabostim. Izza njenih pesmi stoji vsa njena ljuba, prikupna oseba, vse njeno resnično življenje.

Rojena leta 1874. v Brežicah, je preživela tu samo štiri leta. Ker ji je umrl oče, učitelj, se je preselila mati s svojimi peterimi otroki na posestvo v Kapeli pri Radencih. Tu je preživela mladost, tu je dobila prve pojme o svetski učenosti. Tako mlada, še ljudskošolska učenka, je že pesnila. Vaški učitelj ji je vzel poln zvezček pesmi. Bistro dekletce se je učilo zelo rado. Ker je vaška šola ni zadovoljila, je obiskovala tudi nemško šolo v Radgoni.

Nič se ji ni zdelo prenaporno hoditi ob vsakem vremenu dvakrat na dan v uro hoda oddaljeno mestoce. Toda mati jo je namenila gospodinjstvu. Res se mu je posvetila, dasi nerada. Z 19. letom pa ni zdržala več. Šla je v samostan šolskih sester v Mariboru. Vstopila je vanj celo z željo, da ostane v njem vse življenje. A bila je zelo razočarana. S težavo je vzdržala dve leti v tej preozkorsrčni okolici. Preselila se je v Ljubljano. Leta 1898. je napravila maturo na učiteljskišči. Po enem letu učiteljevanja v Marijanišči je bila premeščena v tako ljubo ji Kapelo. Kakor vsa tri leta v Ljubljani, kjer se je zavzemal za njen pesniški talent urednik »Doma in Sveta« Lampe, tako je tudi v Kapeli pridno pisala. Lampe ji je dajal nasvete, on jo je vzpodbujal. Poleg »Slovenke« je tudi »Dom in Svet« že prinašal njene pesmi pod psevdonimom Posavska. Leta 1902. se je odvrnila od »Doma in Sveta« k »Zvonu«. Užaljena je bila, da so ji pesmi izpreminjali. Tedaj je bila že znana pesnica, zato sta bila njenih pesmi vesela i Aškerc, urednik »Zvona«, i Govekar, urednik »Slovana«. Pisala je v oba lista pod imenom »Nataša«. Nekaj pesmi je poslala tudi Bartolovi za »Slovenko« in Kvedrovi za »Domačega prijatelja«. Leta 1906. je izdala zbirko svojih poezij. — Dasi si je ves ta čas izpopolnjevala izobrazbo ter je znala že več jezikov, si je želela še na univerzo. Leta 1908. je vzela študijski dopust in šla na Dunaj. Poslušala je germanistična in slavistična predavanja. Zanimala pa se je za vse evropske literature. Žal je morala študij prekiniti, ker bi ji bili sicer odpovedali službo. Imela je šest semestrov, ki bi zadostovali za licej. Toda ni vstopila v službo, ker je obolela. Naslednja leta je hodila na razna potovanja. Leta 1920. je napravila meščansko-šolski izpit.

Ves ta čas je pisala, piše še danes. A drugačnaka je pesem njene zrelejše dobe. O naših razmerah govori, o domovini, o naših bratih.

Toda priobčila ni od leta 1908. dalje nič več. Slišala je, kako nekritično obsojajo vsako žensko delo že zato, ker je žensko, pa je izgubila veselje do izdajanja.

Poskusila je samo še enkrat. L. 1923. je izdala otroške božične slike z deklamacijami: »Pot k domu«. Otroška literatura, ki jo posebno v tej obliki tako pogrešamo. In sicer — dobra otroška literatura. Vse doživetje v tisti burni dobi okrog leta 1918. je vtila v pesmi in jih darovala mladini: »Evo ti, mladina, božičnih slik, v njih najdeš sebe, svoj narod in njegovo zgodovino!« Vseh petero slik veže ena misel: na sveti večer hrepeni k domu vsakdo, ki je pregan od njega.

Vprizorili so »Pot k domu« večkrat: v Mariboru, Ljutomeru, na Prekmurskem, v Mežiški dolini. Dosegla je, kar je hotela. Občinstvo je spremljalo predstavo s tiho žalostjo. Ko je zastor padel, je bilo marsikatero oko rošno. Ponosna sme biti na tiste večere. Teda boleli jo je moralo, da se kljub očitnemu uspehu ni nihče lotil kritike, niti ne poročila o delu. No — ni ga napisal pesnik, temveč pesnica.

Ni zaslužila takega omalovaženja. Ni zaslužila, da živi v svoji tihi sobici v Mariboru pozabljena. Ona sama ne išče družbe. Skoro ves svoj čas posveča svojim učenkam, gojenkam meščanske šole.

Gotovo je prav, da se je spomnimo vsaj me, ki presojamo svet tudi s srcem in ne s hladnim razumom. Samo v čast nam je naša pesnica — Nataša!

Milica Schaupova.

Povest male Dore (France Bevk.)

(Nadaljevanje.)

a teto ji je bilo vseeno žal. Razen nje ni imela sorodnikov, ki bi jo poznali. Tega se je načonsko zavedala. Sama po sebi se je utrnila solza tudi nji. Položila je odgriznjeni piškot na mizo in ni hotela več jesti.

«Ne morem več», je dejala Dorica. «Če opoldne ne bom jedla, bom kregana».

«Danes ne boš kregana».

Teta je zapazila Doričine solze, ki jih je skrivala. Te otrokove solze so jo ganile. Mislila je, da deklica joče za njo. To jo je raznežilo še bolj, da se ni mogla ubraniti, da je ni objela in poljubila.

«Tiho bodi,» ji je dejala. «Uči se, pridna bodi! Kadar zrasteš, prideš za menoj.

«Na Češko?» je vprašala Dorica.

«Na Češko...»

Tuj kraj jo je mikal. Glasbenik jo ni mikal. Rada bi bila povprašala po njem, a se ni upala. Zato je molčala. Ko se je teta dvignila in plačala, je šla Dorica molče poleg nje. Doriči je bilo težko, mešano čuvstvo nove simpatije in stare mrznje se je pretakalo v nji.

«Pisala ti bom,» je dejala teta. «Kadar boš znala, piši mi tudi ti.»

Dorica je prikimala. «Kar je tvojega po materi, vse dobiš za menoj. Le pridna moraš biti.»

Dorica je pogledala na materine dragulje, ki so se blesteli na tetinem vratu. Vprašanje, ki se je porodilo v nji med potjo, jo je mučilo; končno ga je izrekla: «Ali pridem k vam o počitnicah?»

«V zavodu boš ostala.» In da popravi razočaranje, ki ga je zagledala v dekletovih očeh, je dejala: «Saj ti bom poslala kaj boljšega...»

Dorica ni slišala tega, to je bila kapljica za grenkost. Niti ure svobode več... In ni videla več tetinega trpljenja in njenih solz ob slovesu, ko jo je poljubila. Jokala je tudi ona, toda te solze niso veljale teti, ampak nji sami... Ko je teta odšla, je obstala v veži in glasno zatulila. Tolažili so jo, a niso vedeli, radi česa naj jo tolažijo...

15.

Teto je Dorica kmalu pozabila. Prijela je pismo od nje, ki so ga ji morali drugi prebrati. Bilo je kratko pismo, ki ni dihlo ljubezni, izpolnjevalo je dolžnost do Dorice, ki je razumela komaj par izmed napisanih besed.

Pismo ji je bilo drago le radi tega, ker je bilo prvo, ki ga je prejela v svojem življenju, in ga je hranila. Na odgovor ni mislila. Ne bila bi odgovorila, da ni prišla Velika noč in je s par deklicami sama ostala v zavodu.

V zatišju in v samoti so šle ure sila počasi, in v žalosti ki se je prepredala čez to samoto, so jo poklicali. Dali so ji čokolade, biškovtov in škatlo, v kateri je ležala punčka. Dorica je koprnela od veselja. Kakor da sije živ-

ljenje iz črnih porcelanastih oči, kakor da bodo mala usteca zdaj pa zdaj izpregovorila.

Niso izpregovorila. Dejala pa je sestra: «To ti pošilja teta.»

Dorica je pogledala in ni verjela. «Ne; gospa Marija mi pošilja.»

Sestra ni dejala ničesar več. Lahek nasmeh je zganil njene ustnice, pogledala je proč. V Dorico je planila misel. «Če so mi o n i poslali punčko, čemu mi je niso prinesli?» In je nadaljevala v svoji misli: «Čemu me ne obiščejo, ko so mi obljubili?» In še: «Božve, če mi punčke res ni poslala teta?»

Pa je vprašala: «Častita sestra! Ali mi je punčko v resnici teta poslala?»

In je odgovorila sestra: «Nevernica! Kdo drugi naj se spomni nate?»

Naglas v sestrini besedi ni bil tak, da bi zbudil vero, zdelo se ji je, da se izmika resnici.

Vendar je molčala. Pozabila je na to, kdo ji je dal punčko, kot so ljudje pozabili nanjo. Udala se je raje čisti radosti punčkinine posesti in ni marala za cel svet. Ta radost ji je posladila Veliko noč.

Takrat ji je napisala sestra razglednico za teto, ona se je podpisala pod rdeče piruhe in zajčke. Žal ji je bilo, da je morala odposlati dopisnico, najraje bi jo bila sama obdržala, tako lepa se ji je zdela.

Razen tega dogodka je bilo vse življenje enakomerno in pusto, posejano le z neznatnimi dogodki in nagajivostmi, ki niso igrali vloge v življenju.

Vedno isto vstajanje zjutraj, petje zvonca, prisostvovanje pri sveti maši, molitve, obedi, šola in učenje, igre in spravljanje v posteljo. Vedno isti obrazi, izklesani iz stoterih ljudi, ki so jih z vzgojo nagibali k dobroti in so v tihih kottičkih bruhalo na dan zla nagnjenja, ki se pod strogim očesom niso mogla razpasti.

Dorica je vzljubila nekatere sestre, ne vseh. Tiste, ki so ji bile prizanesljive in so se ji bližale z nasmehom modrosti, ki ve, da življenje ni šola in ne sklenjene roke, ampak da pölje v slednjem človeku po svoje in se po svoje razodeva enakovredno drugim. Te je imela Dorica rada, drugih ni marala. Ljubila je sogojenke, ki so se bistrih oči smejale in njih nemirnost ni razodevala hudobije, ampak ljubezen in življenje. Imela je rada Poldo in Milo, katera se je smejala njeni brezglavi porednosti, s katero je naredila nerodnost, ni pa mogla trpeti Daše, ki je jedla v klopi slive in jih ji ni hotela dati. — «Daj mi eno!»

«Ne dam ti ne!» In je jedla, da se je goltala in delala debele oči.

«Požeruh, požeruh! Ali si zdaj bolj sita?»

«Bom častiti sestri povedala.»

«Le povej. Saj se bodeš tako zlagala.» In Daša je dvignila tenek glas, da se je pol gojenk ozrlo: «Častita sestra!»

«Kaj je?» je bila opozorjena sestra.

«Le povej, le povej!» jo je silila Dorica. «Gotovo si slive ukradla na vrtu.»

«Moj Bog!» je položila Daša roko na srce. «Nisem jih.»

«Pa povej!»

«Če mi daš pri južini pol kosa kruha, pa ne povem.»

«Ne dam ne, le povej!»

Daša je povedala z mešano besedo in netočno. Sestra ni razumela, za kaj gre, in je odprla oči. Deklici sta pričeli dvoboj. Dorica je dejala zavzeta: «O, kako se je zlagala.»

«Glejte jo, kakšna je; ona laže!»

«Ti lažeš! Nič nisem rekla. Za nič te nisem prosila.»

«Roko deni na srce!» je vzkliknila Daša v bojazni, da ne ostane poražena.

Dorica je bila navajena takih priseg in hinavstva, zato je z mirno kret-njo položila roko na srce.

Daša pa je tedaj zavzeta zavila oči in dejala s piskajočim glasom: «Zlagala si se. Smrten greh imaš.»

Sestra je razsodila: «Dorica! Danes si brez tretje jedi!»

Nato je bil mir. Dorica je položila glavo nizko na klop, da se je skrila za hrbet tovarišice, in dejala sikajoče:

«Požeruh, požeruh! Še tretjo jed si mi pojedla!»

Daša pa: «Povem še...»

Ne, teh Dorica ni marala. Zapisala si jih je v srce in jih je zasledovala z besedo in nagajivostjo. Ne besed niti dejanja ni znala prikriti, bila je zapisana poleg njenega imena črna pika, postavljena je bila za zgled porednosti. In če so karali katero, so dejali: «Ne bodi taka kot Dorica!»

16.

Dorica pa je rastla. Brez pisem, zakaj teta ji je pisala še parkrat in potem nič več. Brez znancev in prijateljev, zakaj ko je prišla na vrata zavoda Nela, so ji povedali, da je teta prepovedala tuje obiske. Morala se je vrniti. Še punčko, ki jo je prinesla s seboj, ni smela izročiti osebno.

Za vse to Dorica ni vedela. Ona je poznala samo življenje in radost, ki sta plali iz nje in jo polnili. Vse, kar je napolnjevalo njen spomin, je v tem novem življenju, ki je bilo odrezano od stvari, ki bi jo mogle spominjati, kmalu obledelo.

Nekega dne pred velikimi počitnicami je bilo, ko jo je poklicala pred-nica predse. Dorica se je prestrašila. Njena vest nikoli ni bila čista in je pomislila, kaj je naredila.

Žogo je bila zagnala z dvorišča v kuhinjo. To je bilo gotovo, da jo je katera ovadila; le katera je to bila?

S počasnimi koraki in s pogledom v tla je stopila pred prednico. Pri prednici je bila tudi učiteljica, to je Dorico potrdilo v hudem.

Vendar je bil pogled častite matere mil in celo pomilovalen, dasi zelo resen. Zdelo se ji je, da hoče spregovoriti, a ne more. Dorica je videla, da ima v roki papir in pogleduje vanj.

«Morda je pisala teta,» je pomislila in je pogledala vanjo.

Takrat je prednica spregovorila:

«Dorica, ujec ti piše.»

Ujec? Ta beseda ji je bila neznana. Vendar je takoj pogodila pravi pojem. Glasbenik. Ta z debelim vratom in debelimi prsti, na katerih je nosil po tri prstane. Čemu ne piše teta? Rekla pa Dorica ni ničesar. Kaj naj reče na to besedo?

Častita mati je tipala dalje:

«Piše, da je teta hudo zbolela.»

Dorica ni premaknila ne oči ne ustnic.

«In piše, da moraš moliti zanjo, Dorica... da moraš moliti zanjo...» je iskala častita v ginjenosti besedo in ponovila še enkrat: «...da moraš moliti zanjo... ker je umrla...»

Obe ženski sta pogledali v Dorico. Ta je stala za vrati, še vedno majhna, neznatna, okrogla in rdečelična, nevedna in s topimi očmi, kot bi hotela reči: «Čemu pripovedujete to meni? Kaj je smrt?»

Počasi je vstajal pomen besede v njo. Spomnila se je na materino smrt. Videla jo je v spominu, kako so jo odpeljali nezvestno v ambulančnem vozu. Nato, kako je ležala visoko med svečami in cveticami, slednjič pogreb pri Sv. Kristofu. Vse to je planilo v njeno zavest. Predstavljala si je, da je moralo biti s teto tudi tako. In vendar ni moglo biti tako!

Teta ni mati. Tedaj je nerazumljiva praznота napolnila njeno življenje, zdaj tega ni čutila. Vse smrti ne delujejo enako. Le nedoločno nuegodje jo je objelo, ko je slišala o smrti in je nehote obujala spomine, nič več. Vsaj za hip nič več.

Ženski sta mislili, da bo otrok planil v jok. Pa je stal kot pribit na mestu in ni ganil ne z očmi in ne z ustnicami.

«Moliti boš morala zanjo», je dejala častita mati. «Zdaj bo ona med vernimi dušami.»

Vernih duš se je bala. Te so bile v zavodu v nočnih urah že po tradiciji tisti «bav-bav», ki je pripomogel do poslušnosti. Ob misli nanje se je Dorica stresla.

«Saj je vsa zmešana. Peljite jo,» je dejala prednica učiteljici.

Ta jo je prijela za roko. «Danes se ne smeš igrati. Danes se ne spodobi.»

Sedela je in je gledala. Oči so sijale in gledale topo, v glavo so prihajale misli in se podile nemirne.

Premislila je tetino smrt in zadnje svidenje z njo. Spomnila se je besed, da se več ne povrne in da bo ona prišla za njo, kadar zraste...

Kam naj gre zdaj? Kam naj stopi, kadar bo zrastle in ne bo nikogar, da bi jo poklical. Ali bo večno med temi zidovi?

Občutila je praznoto. Videla je, da je ob tetini smrti njena osamljenost še večja in je ni mogoče utajiti. To jo je ganilo do solz. To jo je tudi ganilo do tihe molitve za teto, kakor da bi jo rada z molitvijo, ki je bila kratka in raztresena, zopet poklicala k življenju.

Med molitvijo se je spomnila na sivolaso gospo in na gospodično Nelo. Ko je spomin brodil po lepih trenutkih, ki jih je preživela pri njih, je izgrešila molitev in misel na rajno teto.

Naša je še eno oporo v duši, te se je oklenila.

17.

Dorica je čakala nekaj dni in ko ni bilo nikogar od nobene strani, je sklenila, da bo pisala sivi gospé in Neli pismo. Gotovo nista vedeli, da je teta umrla.

Kadar je zvečer vse utihnilo in je sestra Albertina ušla k molitvi, se je Dorica na tiho dvignila. Bilo jo je strah senc pod posteljami in v kotih ter ob vratih, kakor da čepé verne duše v teh sencah ter se vicaajo za grehe. Trepetala je od strahu in groze. Planila je mimo par postelj, par obrazov se je dvignilo in je bila pri Poldi.

«Čuj!»

Ta se je prestrašila. «Jezus! Mislija sem, da je mrlič.»

«Ali smem k tebi?»

«Pride častita sestra.»

«Samo malo, mene je strah.»

Čutila je mrzlo po nogah, kakor da bi tipali ledeni prsti nevidnih bitij po njih.

«Moja Polda!»

«Kaj ti je?»

«Jutri mi napišeš pismo!»

«Povem, povem,» se je oglasilo s sosednje postelje.

«Le povej. Povem tudi jaz!» je odgovorila Dorica in se še bolj stisnila k Poldi.

«Napisala boš pismo teti Mariji. Ali boš?»

«Bom,» je dejala Polda. «Zdaj pa pojdi!»

Dorica se je splazila do svoje postelje in dolgo ni mogla zaspati. Pre-mišljevala je, kaj bo narekovala naslednji dan Poldi.

V učilnici se je stisnila k nji in jo je zopet prosila. Polda se ni upala. Ob prostem času sta se skrili na vrt, kjer je stala pod drevjem lesena klop.

«Kaj naj pišem?» je vprašala Polda.

«Piši, da mi je teta umrla in da nimam nobene tete več. Če hoče biti ona moja teta. In zakaj mi nič ne piše. In zakaj me ne pride nič obiskat. In če so mi poslali punčko.»

«Počakaj,» je dejala Polda. «Povej, kaj naj napišem prvo...»

In je pisala s svinčnikom na papir, da so se poznale v potezih žile, ki so bile v lesu lesene klopi. Ko je pozvonilo, sta skrili pisanje in sta ga nadaljevali pozneje.

Pismo je bilo kratko, v kratkih stavkih napisano. Prebrali sta ga z muko še enkrat in sta bili zadovoljni.

Tri dni ga je nosila Dorica v knjigi in ga ni mogla oddati. Četrty dan je bila sobota in je videla proti večeru Vido, ki se je napravljala ven. Njena mati jo je prišla iskat.

«Vida», ji je dejala, «nesi mi pismo na pošto in ne povej nikomur!»

«Kakšno pismo?»

«To», je dejala Dorica in vzela zmečkano pismo ter ga Vidi skrivaj potisnila v roko. Vidina mati je pogledala pismo «Kje je znamka?»

Nato Vida ni mislila. Zdaj je vedela, da mora biti znamka, tudi ona. Brez besede in odprtih ust je stala pred Vido in njeno materjo. Zdelo se ji je, da je v hipu vse izgubljeno in ni več pomoči.

Vidina mati je pogledala Dorico s smehljajočim obrazom, dela pismo v usnjato torbico in dejala: «Je že dobro... Jaz bom oddala pismo.»

Naslednji dan je bila nedelja in lep solnčni dan. Popoldne so poklicali Dorico. V sprejemnici sta stali prednica in gospodična Nela.

Dorica se je razveselila. Planila bi bila k Neli, a se je vzdržala, ko je zagledala oster izraz na obrazu častite matere. Potuhnila se je vase. Le Nela jo je prišla za roko in jo je poljubila.

«Vi ste tedaj prejeli pismo od Dorice?» je vprašala prednica.

«Da,» je odgovorila Nela. «Moja mati ga je prejela.»

«Dorica,» se je obrnila prednica k dekletu, «ali si ti pisala pismo?»

Dorica se je čutila izgubljeno. S pogledom, ki je iskal rešitve, je pogledala prednico, nato gospodično Nelo. Nela je razumela, a ni mogla več pomagati.

Glas prednice je bil strog in oči nič manj. «Dorica, zakaj ne odgovoriš?»

In je odgovorila pol v laži, pol v resnici: «Ne!»

Prednica je počasi premislila: «Verjamem. Ti strašno grdo pišeš. Ne smeš pisati nikamor, če ne poveš. Pismo moraš pokazati.»

Dorica je prikimala. Srce se je oddahnilo.

Prednica je dejala Neli: «Vaši prošnji, da bi jo vzeli za par dni s seboj, ne morem ugoditi. Njena rajna teta je strogo naročila...»

«Saj ona nima nikogar...» se je vmešala Nela.

«...Mi je strogo naročila,» je zvišala prednica glas, «da ne smem pustiti k nji obiskov. To ne bom prekršila. Občina plačuje zanjo; volja ranjce naj se izvršuje, dokler ne doraste. Pojdita na vrt!»

Na te besede je prednica zapustila sprejemnico, Dorica in Nela sta ostali sami...

(Dalje prih.)

Vsi moramo biti vzgojeni v lepem, dobrem, veselem. Otroke moramo učiti, da spada k nraustvenosti, če so okusno oblečeni, če v lepem stanujejo, lepo jedo, se lepo pogovarjajo in lepo vedejo.

Ellen Key.

Iz spominov Sofje Andrejevne.

Priredil Ivan Vouk.

(Nadaljevanje)

Nikolsk, 13. novembra 1896.

...Vprašuješ, če Te še ljubim? Moja čustva do Tebe so takšna, da mislim, da se ne morejo nikdar izpremeniti, ker je v njih vse to, kar more sploh dva človeka vezati, toda ne, ni vse. Nedostaje zunanje soglasje v veroizpovedanjih, zunanje pravim; ker jaz sem mnenja, da je najino nesoglasje samo zunanje in sem bil vselej mnenja, da bo prešlo. Tudi preteklost veže, ravno tako otroci in zavest lastne krivde ter sočutja in neko nedoločeno nagnjenje. Z eno besedo, trdno sva med seboj zvezana in tega sem vesel.

Jasnaja Poljana, 26. novembra 1897.

...Ne rečem, da bi me človeška hvala pustila hladnega, prijetna mi je, toda nikoli ni ona vzrok ali povod mojega delovanja. To Ti pišem v glavnem zato, draga Sonja, ker Ti želim takega delovanja, o katerem bi vedela, da je najbolje, kar imaš, in istočasno bi imela zavest, da je Tvoja vest čista pred Bogom in ljudmi. Nekoč si imela tako delovanje — vzgojo otrok, ki si jo izvrševala tako dobro in nesebično, in torej poznaš zavest izpolnjene dolžnosti in veš, da Te k temu ni naganjačlo slavoohlepe. Takšnega delovanja Ti želim tudi sedaj, želim Ti ga iz vse duše, in molil bi v ta namen, če bi mogel verjeti, da bo molitev pomagala. Kakšno naj bi bilo to delo, ne vem, in ne morem Ti nikakega imenovati, toda gotovo se dobi tako delo, ki je Tebi primerno, je važno in Tebe vredno, in na katerem more vse življenje temeljiti, ker za vsakega človeka se mora najti tako delo; toda pri klavirju in v koncertni dvorani ga ne boš našla.

Iz Černjevskega okrožja, 1. dec. 1898.

Sedim in se mučim zaradi Tvojega telesnega, še bolj pa zaradi Tvojega dušnega stanja. Ti praviš, da hočem jaz prav imeti. Nasprotno, nikakor nočem utajiti svoje krivice in čutim se krivega pred Teboj, ker se nisem znal vzdržati, da Te ne bi užalil. Če trpiš, in sicer zaradi mene, tedaj sem pač jaz kriv. In obžalujem globoko to krivico. Če si bila razburjena in nervozna, tedaj sem tem bolj kriv, ker se nisem pravočasno vživel v Tvojo dušo in nisem imel sočutja do Tebe. Zdaj to obžalujem, dasi je prepozno. Če premišljujem takole zdaj vse za in proti glede življenja v Moskvi, tedaj vidim, da se izravnava popolnoma, zakaj res je, da mi od ene strani mestno življenje ni prijalo, toda od druge strani pa bi bil skupaj s Teboj, torej ni bilo vzroka, da sem odpotoval. Če sem včeraj rekel, da bi bilo zame bolje, če bi ostal, se je to zgodilo le zato, ker sem bil truden in sem se bal potnih nadlog.

Sicer pa je to postranska reč; toda kakorkoli bodi, nobenega povoda ni, da bi se žalostil, in zdaj pridem iz srca rad, ker bi se sicer ne mogel zaradi Tebe pomiriti.

Težko Ti pišem, ko si me tako prestrašila, ker si si vse moje besede razlagala na način, da so Te morale užaliti. Sicer, kaj pa toliko govorim! Če sem Te vsled nespornazumljenja in nehote užalil, odpusti mi. Dodati moram še: nehote, ker je nemogoče, da bi Te namenoma žalil; kakor sem Ti rekel in Ti pisač, čutim nekaj časa sem vedno večjo in večjo ljubezen do Tebe...

Iz teh pisem razvidimo, kako so polagoma naraščale težave v skupnem življenju zakoncev, ki sta si po ljubezni bila tako blizu, toda ju je razlika v iskanju vedno bolj in bolj ločevala.

Že ob času prvih srečnih let so se pojavili predznaki naraščajočega oddajanja, in tedaj, ko je Tolstoj še iz globine srca mogel pisati Sofiji Andrejevni: «Brez Tebe biti — je biti brez duše...», je poročal nekemu prijatelju o svoji ženi: «Mlada je. V mnogem me ne razume in marsikaj zatajuje, kar jo vznemirja; nekoč pozneje pa bo brez dvoma vso krivdo name zvalila.»

Ni dolgo trajalo, ko sta si morala oba priznati «medsebojno osamljenost. Tolstoj je pisal nekemu prijatelju: «Ne morete si predočevati, kako sem osamljen; vse, kar mi je drago, moja žena prezira.» In istočasno je tudi Sofija Andrejevna pisala svoji sestri: «Ne moreš si predstavljati, kako strašno sem osamljena. Zdi se mi, kakor da nisem nikomur potrebna.»

Tem spočetka potlačenim občutkom so kmalu sledili odkriti prepiri. Tolstoj je takrat pisal tajen dnevnik, v katerega je zapisoval vse svoje opombe in dvome o vsakokratnih nesoglasjih brez pridržkov.

Že leta 1884. je zapisal:

16. aprila 1884. Moskva. V družini se počutim žalosten, ker ne morem deliti občutkov s svojci. Vse, kar jih veseli, šolski izpiti, uspehi v svetu, glasba, življenjske prilike, nakupovanja, vse to smatram jaz za nesrečo in zlo zanje, a jim ne smem tega povedati. Seveda smem in tudi delam, toda mojih besed nihče ne razume. Moji ne razumejo njih pomena, ampak mislijo, da govorim tako iz razvade. V trenotkih slabosti, kakršne imam na primer sedaj, me njih brezčutnost preseneča. Kako je mogoče, da ne zapazijo, kako že tri leta ne samo trpim, ampak sem kar oropan življenja. Odkazana mi je vloga sitnega starca in v očeh svojcev ne morem nikdar druge igrati. Če se udeležim njih življenja, se odpovem resnici, in oni bodo prvi, ki mi bodo zalučali v obraz zasmehljive besede. Če gledam, kot zdajle, poln žalosti na njih blaznost; tedaj sem pač siten starec, kakor vsi stari ljudje.

23. aprila. Sram. Stud. Strašna potrlost. Slabost me je napadla. Podoben sem spečemu človeku, ki skuša, da ne bi v spanju pokvaril, kar rabi v bdečem stanju. Vedno bolj se pogrezam v blato in vse moje zgražanje je zaman. Če bi se to pogrezanje ne vršilo vsaj brez tujega ugovora; sovraštva nisem občutil nikakega; tudi nečimernosti ne. Toda vsi ti dnevi so bili polni slabosti, smrtne slabosti. Želel sem si resnične smrti. Obupan nisem, toda rad bi živel in ne samo čul ob svojem življenju.

24. aprila. — Ista slabost in isto zmagovito blato, ki me vedno bolj pokriva.

28. aprila. — Treba je v nesreči srečo občutiti. To se mora, to mora biti smoter. To znam tudi jaz, če sem močan v duhu.

15. maja. Težko mi je pri duši. Ničvredna, revna, nekoristna stvar sem in poleg tega se pečam sam s seboj; samo eno je dobro, to, da si želim umreti.

16. maja. — Gospod, reši me tega ostudnega življenja, ki me tlači in uničuje. Eno je dobro, to, da si želim umreti. Rajši umreti kakor tako živeti.

17. maja. — Videl sem v snu, da me je žena ljubila. Kako lahko, kako jasno je bilo tedaj vse. Vse drugače kakor v čuječem stanju. Tudi to uničuje moje

življenje. Hiša je zdaj kot prej splošna smrt. Samo mali otroci so živi. Pri čaju zopet trpek razgovor. Vse življenje je ogroženo po strahu.

26. maja. Jasnaja Poljana. Hodim okrog kakor v sanjah, v katerih se mi zdi, da vidim tигра, ki bo zdaj pa zdaj...

1. junija. — Otopelost, smrtna otplost duše, to se še da prenašati, toda ta nesramnost, samozavest... Tudi to je treba znati potrpeti, če ne iz ljubezni pa iz globokega sočutja... Od zgodnjega jutra že sem razdražljiv, godrnjav. Postal sem hudoben... Kako naj tako živim, kako bi se otresel tega prahu, ki me je vsega obdal. Kopal bom.

2. junija. — Pri čajnem razgovoru z ženo. Zopet jeza. Skušal sem pisati, zaman... Kako hočeš svetiti kakor luč, če si sam poln slabosti, ki jih ne moreš obladovati?

4. junija. — Razmišljal sem mnogo o ženi. Treba je ljubiti in se ne jeziti, priversti jo je treba do tega, da bo sama sebe ljubila.

5. junija. — Če bi mogel vsaj v svoji notranjosti jasnost ustvariti, ker mi je nemogoče nadaljevati to divje življenje. Tudi oni (družinski člani) bi imeli od tega koristi. Če imajo le atom srca, bi začeli razmišljati... Ne rečem nič, toda strašno težko mi je pri duši.

6. junija. — Po kosilu potrlost.. Zvečer sem nekoliko oživel. Nisem mogel biti ljubezniv, kakor sem hotel. Hudoben sem, zelo hudoben.

7. junija. — Trudim se biti veder in srečen, toda to je težko, zelo težko... Vse, kar delam, je slabo, in zaradi tega silno trpim. Tako mi je, kakor da sem v norišnici edini, ki nisem blazen, a sem pod jerobstvom blaznežen.

9. junija. — Mučen boj. Ne morem se premagovati. Iščem vzroke temu: v to-baku, nedostajanju vzdržnosti, pomanjkanju duševnega dela. Vse to je nezmisel. Kar mi manjka, je ljubljena, ljubeča žena. Začelo se je takrat pred štirinajsti-mi leti. Tedaj je počila struna in spoznal sem svojo osamljenost.*) To vse pa je nezmisel. Moram tudi v njej najti svojo ženo. Moram in jo bom našel.

Gospod, pomagaj mi!

10. junija. — Strašno je to, da sem ta luksuz, v katerem živim to pogubo živ-ljenja, sam ustvaril, da sem pokvarjen in nisem sposoben poboljšati se. Sicer moram reči, da sem na tej poti, toda hodim le polagoma naprej. Kajenja ne mo-rem pustiti in z ženo ne znam tako ravnati, da bi je ne užalil, kovztrajam na svojem stališču. Iščem, kako bi to napravil. Prizadevam si.

16. junija. — Hudo je bilo. Hotel sem takoj ubežati. Toda vse skupaj je le slabost. Ne pred ljudmi, ampak pred Bogom. Delaj, kakor veš, zaradi sebe, ne pa zato, da bi kaj dokazal. Le strašno bolešno je vse to. Seveda sem le sam kriv, če mi je tako hudo pri duši. Borim se, gasim vzplamtevalajoči rogenj, toda čutim, da bo tehničnica padla. Čemu me sploh potrebujejo? Čemu vse moje trplje-nje? Kakor težka je usoda potepuhov (sicer pa je sladka), ni nič v primeri s trpljenjem v mojih prsih.

*) Kaj je pravzaprav bilo tisto, ki je privedlo Tolstega v sedemdesetih letih do spoznanja, da je med njim in ženo «počila struna», ne morem s popolno goto-vostjo dognati. Slišal sem samo od Tolstega, da se je njegovo razmerje do žene poslabšalo, ker se je Sofja Andrejevna proti prepričanju in željam svojega moža branila sama do jiti l. 1870. rojeno drugo hčerko Marjo Lvovno, za katero je na-jela do jiljo in tako oropala njenega otroka. (Opomba G. V. Certkova).

23. julija. — Mirnejši sem, moj duh je močnejši. Včeraj krut pogovor o denarju iz Samare.***) Prizadevam si delati tako, kakor bi stal pred Bogom. In vendar ne morem ubežati jezi. To se mora končati.

29.-17. junija. — Zvečer sem kosil pred hišo, se nato kopal ter se vrnil domov svež in vesel, ko me je žena nenadoma obsula s ploho nezmisljnih očitanih zaradi konj, ki jih ne rabim in ki se jih hočem iznebiti. Nič nisem odgovoril, toda bilo mi je strašno žalostno pri duši. Šel sem iz hiše in sem hotel za vedno od doma, toda njena nosečnost me je prisilila, da sem se vrnil na pol poti v Tulo. Doma sta igrala karte moja mlada sinova, ki sta podobna dvema bradatima mužikoma. «Ona je na igrišču, ali je nisi videl», je rekla sestra Tanja. «Nočem je videti». Nato sem se podal v svojo spalnico, da bi zadremal na divanu, toda od žalosti nisem mogel. Ah, kako žalostno je to! In vendar se mi smili. In vendar ne morem misliti, da je iz lesa. Komaj sem okrog treh zaspal, je prišla k meni, me zbudila in rekla: «Odpusti mi, rodila bom, morda umrjem.» Šla sva gori. Porodniške bolečine so se pričele, torej se je bližal najveselejši, najsrečnejši družinski dogodek, pa je minil, kakor da se je zgodilo nekaj nepotrebne, žalostnega. Poklicali smo dojiljo. Če je kdo, ki vlada nad zadevami našega življenja, tedaj me prime volja, da bi mu delal očitke. Vse je tako težko in brezsrčno proti njej. Vidim, kako se neprestano z naraščajočo naglico bliža prepadu in strašnim duševnim mukam. Zaspal sem ob osmih in se zbudil ob dvanajstih. Kolikor se spominjam, sem sedel k pisanju. Ko sem se vrnil iz Tule, sem našel tu brata ter mu prvič v svojem življenju razložili vso težino svojega položaja.***)

19. junija. — Prišla je k meni ter odigrala histeričen prizor, katerega zmisel je bil, da je nemogoče kaj izpremiti, da je nesreča in da pojde od doma. Smilila se mi je in spoznal sem, kako brezupno je vse to. Do smrti bo ona mlinski kamen okrog mojega in mojih otrok vratu. Bržkone mora tako biti. Moram se privaditi hoditi okrog z mlinskim kamnom okoli vratu, ne da bi se pogreznil. Toda otroci? Jasno je, tako mora biti. Trpim hudo, ker sem kratkoviden.

8. avgusta. — Razmišljal sem: Bogu očitamo in se grizemo, ker naletimo na ovire, ako hočemo živeti po Kristusovem nauku. No, kaj pa bi bilo, če bi mogli živeti brez družinskih sporov? Združili bi se v sreči in živeli v veselju. Toda kaj pa drugi? Drugi bi tega ne razumeli. Tako je, kakor bi hoteli spraviti ogenj na kup, da bi lepše gorel; Bog pa ga je zakril v les. Drugi delajo, mi pa smo žalostni, ker jih ni ogenj objel.

12. avgusta. — Z ženo gre precej dobro. Poln strahu sem in napenjam svoje moči.

14. avgusta. — Žena je tiha in mirna, toda bojim se vsakega prihodnjega trenutka.

20. avgusta. — Zjutraj se je razvil pogovor, oster, toda dober. Povedal sem, kar sem moral povedati... Prišel sem domov. Sonja se je pomirila. Bil sem tako vesel! Če bi hotela, kako dobra bi lahko bila.

**) Takrat je v Tolstem vstajalo spoznanje, da je lastnina greh. Zato ni hotel uporabiti zase dohodkov iz samarskega posestva, ker se mu je zdelo krivično, da morajo kmetje delati zanj in za njegovo družino. Tudi dohodki družine iz posestva na Jasni Poljani in dohodki, ki jih je žena prejemale za njegova dela, so se mu zdeli nedopustni, dasi si v tem oziru ni bil na jasnem, kako naj se ravna glede svojih dolžnosti napram družini. (G. V. Certkov).

***)) Tisto noč (18. junija) je prišla na svet najmlajša Tolstega hči Aleksandra.

7.septembra. — Šel sem iskat gob... Žena je šla za menoj, po svoji poti, ne da bi vedela, kam jo pelje; da bi le moja pot ne bila. — Takšno je vse naše življenje!

17. septembra. — Zjutraj razgovor. In nepričakovana jeza. Potem je stopila k meni ter me toliko časa zbadala, dokler me ni spravila iz ravnovesja. Nič nisem rekel, ne napravil, toda težko mi je bilo pri srcu. Ona je odhitela ven v histeričnem razburjenju. Jaz za njo. Nepopisno potrpet sem.

Na vojno. (Pavel Golič.)

Harmonika kroži piskočne	Harmonika kroži vesele,
bodimo veseli! Juhé!	a fantje turobno pojó.
Zle slutnje, pošasti polnočne	Kaj, ljubice, boste počele,
že plašijo hrabro srcé.	kaj z vami, o mamice, bo?

Harmonika gode turobno —
Na svidenje, bratci? Bog ve — —
Proklet, ki brezvestno in zlobno
pogreznil je svet v to gorjé.

Pisma. (Anica Č.)

I.

Tebi, dragi, pišem pisma.
Ti si vrgel iskro v mene,
zdaj je plamen v duši moji...
Daj mu, dragi, daj mu hrane,
da do néba k solncu plane,
po njegove luči jasne...

Ako ni bogastva v Tebi,
ako ni toliko, dragi,
da bi tja do solнца mogla,
kar je v duši zagorelo,
daj mi morje, morje celo,
da ta ogenj v meni vgasnel

II.

V taki bogati minuti
moja duša zasluti
Tebe — in v Tebi
začetek življenja!

V solnčnih žarkih vzdrhti:
samemu solncu luč
in žarkom svetloba. —
Z njimi hiti
preko poljan
v razkošni pomladni dan —
in je še dan vesel,
da je toliko bogastvo vjel,

in je vesela na oknu roža,
ko jo svetlo razkošje poboža,
in so na beli poljani
metulji življenja pijani.

A moja duša je solnce vsa
in se sama več ne pozna.

III.

Davno je bilo,
ko so se križala najina pota.

S tajno silo
se je vzbudilo življenje v meni tistega dne:
tiho, da ga ni slišal zunaj nikdo,
glasno, da je prevzelo mene vso.
Strah me je — — dragi — resnice, življenja,
a srcu je pesem tvoja beseda!
In pesem je želja, je hrepenenje,
molitev je, sreča in smeh,
in pesem je jok in trpljenje
brezup je in greh —
in vendar je v duši pesem — življenje...

Davno je bilo,
ko so se srečale najine misli...
A kakor v sanjah ves čas
slišim Tvoj topli glas:
pridi, zapoj
pesem — življenje z menoj!

Intermezzo. (Marijana Kokaljeva.)

aliti te nisem hotel, oprostí mi,» je rekel Srdan, doktor filozofije, svoji prijateljici doktorici Zvonimiri.

Odkimala je, rekoč: «Ne žališ me... Trdi svoje! Ali moreš zato, da si drugih misli. Vsi vendar nismo eden in obratno».

Govorila je mirno, vendar je občutil v vsem nalahen drget. «Ona je močna», si je mislil. «S svojo voljo gre preko svoje strastne narave. In strastna je, vidi se ji v nemirnih očeh, na črešnjevih ustnih».

«Zakaj pa ravno tako mnogo žensk propade moralno?» je vprašal. «To me res zanima».

«Propade, pade... to so tako vodeni izrazi brezčutne in ozkosrčne inteligence. Ona izgubi samo voljo nad svojimi čustvi... in nesreča je tu!»

«Kako je pa to, da izgubi voljo? Praviš, da je volja neupogljiva».

Zardela je. «Ne pri vseh ženskah, le pri onih, ki so jo negovale z zatajevanjem. In teh je malo, ker zahteva ta vzgoja veliko inteligenco in pa tudi popolno spoznanje dalekosežnih posledic...»

«Ravno ženska naivnost je njen čar. Kaj bi si trla misli in solze za potem — živi enkrat in živi naj takrat, ko se nagne življenje k njej kakor skrivnostni cvet, ne da bi ga utrčala in raztrčala zato, da bi videla, kaj je v njem, ampak zato, da bi se ga veselila...»

«Tvoj nazor. Ne pobijam ga. Glej, prijatelj, in če dekle zaide na tako solnčno pot lahkomiselnosti, katero si bil ravnokar očrtal — tedaj se mi smili, ker izgubi v enem trenutku sijaj nedotakljivosti! Ovela je roža, če prehaja iz roke v roko. Zadnji jo vrže proč in potem zdihuje vsa blatna o preteklem, pa je prepozno. Bila je roža za svet, zdaj je roža samo za sebe... Če pa dekle premisli vsak korak — gre mirno in preračunljivo brez posebnih duševnih trpljenj mimo tolikih trenotnih sreč s pretresljivimi sencami. Ko se pa v starosti ozre nazaj, lahko reče s ponosom: «Moj razum, moja volja, izklesala sta mi mirno in čisto starost, zdaj lahko umrem!»

Žalostno je dejala zadnje besede.

«Zvonimira, in to imenuješ življenje! Mimo sreče naj bežiš... Zašla si v sotesko prostovoljnih bolesti!»

«Bolesti, ne. Samozatajevanje je — in jaz hočem, da sem trdna kakor jeklo. Čemu potem žalost nad neuresničenjem srčnih želja? Bolje je, da jih tudi ni — in da je življenje — življenje razuma in volje, ne pa srca!»

«Moderna žena, strašna si napram sebi! Zakaj naj zatreš poganke srčnih želja? V pomladi vse požene srčni sok v cvetenje. Samo ti bodi

neplodna roža iz papirja. Nisi li vzrastla iz začaranega naročja matere? Menda te ni ustvarila roka tovarniškega delavca v mrtvem stroju!»

Stopila sta v bukov gozdič. Same male zelene srčke je zibal jugec nad njima, okoli njiju. Spomladanski žafran je odtrgal kos neba in pokrtil z njim zemljo. Ščinkavčki so se oglašali radostno.

Pomlad je bila, zgodnja in mila.

«Ah, ko je pa življenje tako!» je rekla ona.

«Vsak si ga dela sam!»

«O ne... Ali sem jaz hotela, da ne verujem ne v Boga, ne v ljudi! Samo enkrat bi rada še pokleknila v tihotno cerkev in izmolila očenaš za svojega ljubega! Pa ne morem, v meni je tako prazno!»

Prijel jo je za roko in jo ustavil.

Izzviti se mu je hotela. Stisnil jo je in primoral, da je obstala.

Gledal jo je v oči.

Izbegavala je njegovemu pogledu in šepetala: «Pusti me!»

«Zvonimira, moje čudo! Na zunaj si trda, v besedah si trda, a v duši si ostala žena. Ne zastiraj sijaja solnca z zavesami svojeglavnih tesnoč in bledih principov... Bodi moja, solnčna luč... Zvonimira!»

Oči so se ji napolnile s solzami: «Ne... ne...»

«Nočeš?» in približal je svoja usta do njenih, da je čutila njegovo vročo, omamljivo sapo.

Poljubil jo je bil in izpustil.

Trenutek je omahovala. Naslonila se je na drobno bukev in omahovala.

«Zvonimira, moja sreča!» je dejal in stopil k njej, da bi jo poljubil spet.

Tedaj je pa zamahnila in ga udarila po licu.

«Pardon, ne zamerite ta neprijetni intermezzo, čisto pozabil sem bil, da ste emancipirana žena!»

Počasi se je obrnil, da bi odšel.

«Čemu gostole ptice, čemu cvele pomlad, ko pa je duša oropana za najvišje stvarstvo na zemlji — ženo!» Jokal bi bil najraje kakor otrok.

Suštili so srčkasti listi na bukvah...

«Srdan!» je bolešno zaihtela Zvonimira.

Čul je. Toplo in bolešno mu je privrelo do srca.

«Srdan, odpusti mi, nisem te vredna!»

Obupno je vila roki.

Videl jo je vso lepo in skesano.

«Zvonimira...!» in poljubil jo je na drhteča usta.

Danes nima človek ne volje ne časa, da bi se poglobil vase. Tisoč stvari ima, pri katerih se mudi od jutra do večera; ali za svojo ženo, svojo deco, svojo dušo nima časa!

Ellen Key.

Honorar. († Srečko Kosovel.)

Kaj, če je lep! Honorarji
so vendar poglavitna stvar!
Hladno se nasmeješ prevari,
pa zapraviš ta bedni denar.

No, reci, ni lepa točajka?
Kam, kam bi poet do višav?
Tvoje višave so bajka,
in bajka je tvoja ljubav.

Zdaj taka bo moja maksima:
da več ne bom v bajkah lagal...
Ni res li— kdor ima, ta ima! —
Točajko si bodem izbral.

Prešernova sodba o ženi. (Manica Komanova.)

S pokojno dr. Prešernovo hčerjo Ernestino Jelovškovo sva si bili dobri prijateljici. Zlasti zadnje mesece, ko je bila stalno priklenjena na posteljo, sem se čestokrat mudila pri njej. To je dalo raznim čestilcem Prešerna povod, da so se osebno in pismeno obračali name s prošnjo, naj jim dam kake tozadevne zanimive podatke, ki sem jih črpala iz pripovedovanja njegove hčere. Vsem tem cenjenim prosilcem nisem mogla ustreči boguekaj, kajti skoro vse, kar sem čula od pokojnice, je ta svoj čas objavila v svojih »Spominih«. Res je, da čimbolj je šlo njeno življenje h koncu, tembolj gostobesedna je postajala, toda uvidela sem, da s telesom vzporedno hira tudi njen duh. Kar mi je n. pr. zaupala danes, to je jutri nevede in nehote zanikala ter se tako čestokrat zapletla v razna protislovja. Poznala sem jo dobro, zato sem skoro vedno uganila, kaj je istina in kaj le plod njene bolne domišljije. Dogodek pa, ki ga podajam v naslednjih vrsticah, je brezdvomno resničen, kajti pravila mi ga je večkrat in vedno neizpremenjenega. V njem vidimo, kako visoko je cenil Prešeren ženo kot gospodinjo.

«Veste, to je bilo takole!» (ta stavek je bil običajni Ernestinin uvod) «Mojo mater je vedno vznemirjala misel, da je moj oče vsled tega ne bo poročil, ker je preprosta, neuka ženska in Prešerna v ničemer niti malo ne dosega. Pri neki priliki jo je pa radi tega tako lepo zavrnil, kakor je znal storiti to le on, moj oče. Spominjam se tako, kot bi bilo danes. Mati je šivala, oče je sedel njej nasproti, jaz, malo dekletce, pa sem imela glavo naslonjeno na njegovih kočenih. Oba sta bila dobro razpoložena. Govorila sta o njiju poroki. Oče je rekel, da radi beraških gmotnih razmer za enkrat žal še ni misliti na to. In tedaj je vzkliknila mati:

«Poznam te! Saj vem, zakaj odlašáš.»

«No, zakaj?» se je vznevoljil oče.

«Zato, ker veš, da sem premalo učena zate.»

«Že spet ta stara pesem. Nehaj enkrat o tisti učenosti! Sit sem že tega.»

«Ha, ti bi torej ne maral učene žene?»

«Takšne že ne, kakor si jo zamišljaš ti!»

«Kakšno pa?»

Tedaj se je oče dvignil s stola, stopil k materi, prijel jo za ramo in dejal svečano in s poudarkom:

«Ana, največja in najpotrebnejša ženska učenost je: biti dobra, razumna in varčna gospodinja. Čemu mi bo žena, ki je študirala magari več kakor jaz, ko pa niti neslanega močnika skuhati ne zna. Sicer pa žene, ki nimajo zmisla za gospodinjstvo, navadno tudi niso dobre žene, niti dobre matere, torej nesreča za uo družino!»

«Odslej je bila moja mati v tem oziru popolnoma pomirjena. Jaz pa sem še danes trdno prepričana, — tako je vedno končala Ernestina — »da bi jo bil moj oče brez oklevanja poročil, da mu niso tega onemogočale mizerne gmotne razmere.»

SLOVANSKE UMETNICE.

IDA PREGARC - KAVČIČEVA.

Vzrastla je takorekoč v prečudni deželi.

V tisti večni deželi, kjer rastejo in se rušijo sproti vsi različni svetovi; kjer z roko objameš obenem zemljo in nebo, kjer gredo mimo tebe, ko hip, vekovi; kjer večno, v letu in zimi, cveto rože, nageljni, vijolice in hijacinte.

In v tej bizarni deželi je njeno življenje: v gradovih in bajtah, v vodi in na nebu, v začaranih rupah, v zakletih votlinah in čarobnih vrtovih; v vseh svetovih bogastva in blagostanja, revščine in bede.

Tu je vzrastla. V deželi fantastičnih bajk in najbolj krute realnosti.

Vzrastla je v teatru.

Že kot majčkeno kratkokrilo dekletce je posečala z mamico otroške igre. In še kot tako, majčkeno kratkokrilo dekletce, se je leta devetstotrinajstega pogumno vpisala v Dragutinovičevo dramatično šolo v Trstu.

Pokojni Leon Dragutinovič, pravi, pristni teaterski človek in dobra duša, sedi sključen in opisuje po vrsti v notes celo armado mladih teaterskih kandidatov.

— «Kako ti je ime?»

— «Ida Kavčič!»

— «Kaj bi rada?»

— «Nič! H gledališču bi rada prišla!»

— «Tako majčkena?»

— «Nič ne de, bom že zrastle!»

— «Saj ti ne bo papa dovolil.»

— «Bo pa mama dovolila!»

— «Imaš robec?»

— «Imam!» — in mu ga pomoli.

— «Nosek si obriši!»

In zatrobenta, mala Ida, da se razlega po dvorani.

— «Zdaj pa reci trikrat »Moj Bog!« in deklamiraj še kakšno pesmico.»

— »Moj Bog!« »Moj Bog!« »Moj Bog!« Nato kratko premišljuje in prične:

«Po ravnem polju se sprehajam,
ko žito mlado v klasje gre.
Veseli škrjanec žurgoleva,
radostno bije mi srce.»

Odrezala se je mala Ida tako imenitno, da je Dragutinovič vzkliknil:

— »Strela! Punca, ti si pa talent! — Sprejeta!«

In je še iste sezone, ko začetka, nastopiła v epizodi v Bahrovi komediji »Koncert«. A koj nato — hudika — v naslovni vlogi »Pepelke«.

Takoj ko je prešla prva trema iz »Pepelke« in se je pričela polagoma zavdati, da je teater bolj resna zadeva, tedaj se je oprijela dela. In kakor da je spoznala svoj temperament, začela ga je študirati in izoblikovati, in s tem dala prvo krepko noto svoji individualnosti: postala je nauka, takorekoč prva stopnica nazgor.

Zasledovala je intenzivno svoj razvoj in marsikateri nastop jo je vzpodbujal k novejšim, krepkejšim in boljšim kreacijam. Čutila je v sebi željo in potrebo dvigniti in kultivirati resnejšo obliko, povzpeti se še višje, v širši horizont. In pogledala je predse. Dolga je pot in trnjeva... Premagati bo treba vse težke preizkušnje. Ampak volja in vera...

Zdaj, ko je začutila trdna tla pod nogami, je postalo gledališče njen pravi sen, ki ga je hotela tudi realizirati. In rasla je in zmagovala v svojem hotenju.

«Ali ti je kaj dolgčas po Trstu?»

«Ah, nepopisno!» — in se za kratek hip zamisli. «Ali se spominjaš tiste krasne sezone s Skrbniškom, ko smo dali cel ciklus Cankarjevih del? Kaj toplo mi je pri srcu in hvaležno se spominjam tiste sezone. Vidiš, to je moj najdražji spomin. — In pa vse polno gledaliških varijacij, ki ti jih nudí Trst, neprestano. Pomisli, kar po vrsti: Emma Gramatica, Lyda Borelli, Tina di Lorenzo, Chiantonijeva; Maria Melato in pa Zacconi, Novelli, Zago, Salvini in pa Benini, ah, Ferruccio Benini! Vidiš, Beninija sem imela najrajši. Njegove resnice ne bom nikoli več pozabila. Solze in smeh, tu je bila vsa njegova duša in njegova fantazija. — Danes tega nimam več. Te duševne hrane silno pogrešam.»

Gospa Ida Pregarc-Kavčičeva je leta 1919. zapustila Trst in sprejela angažma v Ljubljani. Igrala je mnogo lepih in težkih stvari. Spominjam se je v »Nori«, v »Tatu«, v »Snegu«, v »Pohujšanju« in v nešteto drugih večjih in manjših vlogah. Najrajši pa je igrala Jacinto, ki jo je prvič kreirala v Trstu in jo igrala potem še v Ljubljani, Zagrebu in Splitu. — Zbolela je na pijučih in ni mogla prenesti ljubljanskega podnebja. Zato je sprejela angažma v Splitu, kjer si je opomogla in ostala tam štiri leta. Tu se je razvila v popolno igravko. Kreirala je celo vrsto težkih vlog: Heddo Gabler, Ofelio, Salomo, Gospo s solnčnico, Bijedno Maro itd. Maja meseca l. 1925. je gostovala v Beogradu ter nastopila v Bernsteinovi drami »Tat« kot Marie Luise.

Zdaj se nahaja v Narodnem gledališču v Novem Sadu.

— »V Novem Sadu? Kako to?»

— »Tako, čisto slučajno...«

E. Kralj.

Tuberkuloza dece. (Dr. France Debevec.)

nerada čuje vsaka mati, da je njeno dete bolno, zlasti nerada, če prične razgovor o tuberkulozi. Ali doživela bo mnogo manj gorja, če bo takoj od kraja znala, da čaka njeno dete težko, da, celo smrtno hiranje, če preteče nevarnosti ne zajezimo takoj od početka, ko je to primeroma najlažje, ko je še bolezen ozdravljiva.

Vsaka mati naj zato zna najpoglavitnejše: a) kako se lahko otrok s to boleznijo okuži, b) kako se po okuženju obolenje v mladem telescu širi, c) kako se takšno bolezensko stanje spozna in dožene, d) kako se vrši zdravljenje.

Povzročitelji jetike so znani, to so kužne klice, bacili tuberkuloze. Odkod pridejo, kako se vtihotapijo v dečji organizem?

Jetični človek in jetično govedo najbolj ogrožata naše malčke z okuženjem.

Jetični človek. Najčešča je pri človeku jetika na pljučih. Takšen človek kašlja, pri tem pršijo od njegovih ust do 2 metra daleč prav drobčkan kapljice (sluz in gnoj iz pljuč, sline iz ust), a v teh kapljicah plava nebroj kužnih klic. Če je otrok blizu kašljajočega bolnika, lahko nekaj teh kapljic z zrakom vdiha. V kolikor pa ta prš ni vdihana, pade takoj vsled teže na tla, na stene in na bližnje predmete; klice tu dalje časa ostanejo žive; otrok rad prime vsako stvarčico v roko, pa hajd v usta z njo! Lahko pa si samo prste, rokice onečisti in jih kasneje nese v usta.

Tudi v seči, blatu, gnoju jetičnega se najdejo bacili tuberkuloze, tudi odtod lahko nastane okužitev.

Govedo. Krave z jetičnim vimenom dajejo mleko, v katerem se šetajo povzročitelji te bolezni. Ti so prav tako nevarni kakor oni iz bolnih človeških pljuč. Če takšno mleko ni prekuhano ali na kakšen drugi način sterilizirano, kužne klice prav lepo, v veliki množini in brez vsake carine prestopijo meje v detetovem organizmu.

To so najpogostejši načini okuženja: skozi nos in usta. Ko pridejo bacili v nosno votlino, kaj se potem zgodi? Iz nosa do pljuč (pravtako od ust do pljuč) je kratka pot in neprestano vozi aeroplan sem in tja: pri dihanju se lahko obenem vdihajo i klice. Tudi v tem slučaju, če se bacili zaustavijo nekje na sluznici, še vedno lahko pri kasnejšem dihanju pridejo v pljuča, čeprav je to že manj pogosto.

Kaj pa, če povzročitelji najprej pridejo ne v nosno, temveč v ustno votlino? Potem jih dete *en del* pogoltne, *drugi del* pride lahko skozi tonsile (mandlje) v sokrvične žile in po njih v vratne bezgavke ter v pljuča. Pljuča so kakor nekakšna začarana restavracija, v kateri se tuberkulozne klice najrajše zaustavijo. *Tretji del* teh kužnih stvorov ostane skrit v

kakšnem koticu v ustih, kasneje morebiti pride v telo ali pa pogine ali jih sčasoma izpljunemo.

Kaj se zgodi z onimi klicami, ki jih dete pogoltne? En del jih vsekakor na potu, zlasti v neprijetnem želodčnem in črevesnem ozračju pogine, drugi del mogoče srečno zopet zagleda luč sveta, tretji del pa potuje skozi črevesno steno in pride po sokrvičnih žilah do bližnjih trebušnih bezgavk ali pa še dalje — v pljuča.

Končno je mogoče, da ta ali oni bacil zaide na kakšen način tudi v kri samo, tudi v tem slučaju se bacil prav rad naseli v pljučnem tkivu.

Dete je sedaj inficirano; kaj nastane potem? Razvije se bolezen dečje jetike v lahki, srednje težki ali v prav težki meri.

Čim so se klice v pljučih (ali kje drugod) za stalno zaustavile, zadoni po vsem otroškem telescu (enako tudi pri odraslih) alarm! Od vseh strani organizma hite sedaj vojak, ognjegasci, policaji (lenkociti, limfociti in cela vrsta drugih za kemično borbo določenih stanic) na kraj kemičnega požara. Kaj stori vsa ta milijonska liliputanska vojska na ogroženem mestu v pljučih? Okoli in okoli napravijo goste bojne vrste, ki jih posebno lepo vidimo pod mikroskopom. S pomočjo Röntgenovih žarkov pa moremo opaziti za grah veliko ali malo večjo črno piko: tam se vrši boj na nož med povzročitelji jetike na eni strani ter četami teh stanic na drugi strani. Ta boj traja v glavnem poldruho leto. Nato pre-raste gošto, čvrsto fibrozno tkivo bojišče. Boj se je končal uspešno za dečje telo, klice niso prodrle še dalje v širšo okolico.

Kakšen je torej končni rezultat tega usodnega boja? Za rezultat odločilni sta na eni strani kemična otrovnost (virulenca), z druge strani moč, zdravje organizma. Čvrsto, odporno telo sčasoma zaustavi prodiranje bacilov, največ, da se razvije ono prej opisano, za grah veliko ognjišče v pljučih in eventuelno je še prizadetih par žlezic, bezgavk, ki so najbližje (ob vhodu v pljuča) temu bolezenskemu izvoru v pljučih.

Ako se torej prodiranje kužnih klic zaustavi že na teh mestih (to je I. stadij tuberkuloze pri deci), je nevarnost za enkrat ustavljena. Dečje telo je bilo dovolj močno za sprejem kužnih neprijateljev. V tej težki, pa uspešni borbi je organizem celo postal bolj sposoben za pobijanje prihodnjih infekcij, mi pravimo, da je dobil večjo imuniteto. Seveda pa se ta imuniteta manjša, če telo ponovno oslabi; garancije za očuvanje pred kasnejšo obolenostjo so torej nezadostne, vsekakor pa morejo doseči precejšnjo mero.

(Dalje prihodnjič).

V otroku je treba ohraniti energijo prirodnega bilja, toda usmeriti jo v plemenito nalogo, da postane kulturni človek.

Ellen Key.

Roditeljska sloga. (F. Demarin.)

ideala.

Zalosna ali istinita je to činjenica, da je osobito naš živalj podvrgnut ovoj društvenoj bolesti, koja se uvriježila posvuda. Posljedice ove grдне i slabe strane osjećamo svuda naokolo, osobito se one ispoljuju u našim domovima, gdje sudbonosno i štetno djeluju na daljni odgoj pomlatka kao što i na stanje obitelji.

Promatramo življenske odnošaje u našim družinama, nailazimo na žalosna dejstva. Nema harmonije ni suglasnosti rada kod roditelja, nema one uzajamne pomoći ni sloge, nema medjusobnog razumevanja, ne opaža se one topline i općeg zanimanja za budućnost obitelji, a to sve strašno i pogubno za buduća pokoljenja.

Imade slučajeva gdje sve ostaje na ženi, koja mora da nosi na svojim leđjima sav teret obiteljskih briga. Čudno je i pogrješno muzevo nazaranje, da je majka jedino pozvana da odgaja i razvija djecu. Otac dakle ostaje pri strani, potpuno pasivan, a mogao bi da svojim duševnim razvitkom i životnim iskustvom, da mnogo pridonese k valjanom odgoju naraštaja. Nailazimo opet na slučajeve, gdje otac hoće, da upotrebi svoju oštrinu, svoju silu i grubošću čuvstava, te dolazi tako u sukob sa nježnim i mirnim djelovanjem majke. Katkada se kvari pravilni razvoj obitelji i pretjeranim laskanjem, milovanjem i popuštanjem žene, jer se tako kvari možda i dobro nastojanje muža, koji hoće da ozbiljno ali pravedno uzgaja djecu.

I tako bismo redom mogli, da nabrojimo mnogo raznih primjera, gdje se ispoljava oprečnost i nesuglasje roditelja, što je sve na štetu općeg boljitka obitelji. Ovoj nesuglasnosti rada pridružuje se u više slučajeva i nesloga u medjusobnom duševnom životu, te nastaje u kući pravi pakao. Kako mora da sve to djeluje na pomladak, svakome je jasno pred očima.

Ali i tamo, gdje se roditelji duševno razumiju, opet je u obitelji zlo i naopako, ako nema sloge u odgoju djece i u vršenju domaćih i kućnih zadataka. Gdje nije sloge roditelja, tamo je leglo svih mogućih neprilika i razočaranja. Posljedice su upravo pogubne za budućnost. Radja se neposlušnost i samovolja kod naraštaja, djeca postaju tvrdoglava i sebična, i tako se spremaju teško i crni budući dani našim domovima a time i društvenoj zajednici.

Ako i jest okolina zaražena korupcijom i općim društvenim bolestima propadanja, opet ne bi otrovano ozračje moglo da imade svojih žrtava u kućama, gdje carstvuje ljubav, mir i roditeljska sloga. Žena je pozvana, da u prvom redu liječi obitelj a time okolinu, ona to znade, ona to hoće i mora da čini. Brodimo u sve gori i teži položaj, omladina se truje i

izopačuje, gubi poštovanje do svojih roditelja, a to ne vodi k dobromu. Svako snovanje i djelovanje gradi na pijesku, ako mimoilazi obitelj i rane obiteljske. Uzaludno je sve napredovanje u javnom životu, ako naraštaj kroči krivom stazom.

U našim kućama treba da zavladu roditeljska sloga i čvrsti sklad rada: Zajedničkim silama treba da se valjano odgaja generacije, jer će jedino tako moći da se progres u društvenoj zajednici ustali na čvrstim temeljima.

! @@@@!

Gospodinjstvo kot poklic.

Gospodična Frici — pravim gospodična, ker sodim po njenem odgovoru v VII. št. «Ž. sv.» ne samo, da ni žena in gospodinja, ampak da se niti ni razgledala in ozrla naokrog in ni opazovala žen in gospodinj, onih gospodinj-mučenic, o katerih sem jaz govorila v svojem članku v IV. št. «Ž. sv.» O onih ženah, ki ne morejo ustaviti doma svojih mož kljub udobnemu stanovanju in redu, katerim se moške radi njihovega mesečnega koledarja, če že ne posmehujejo, pa vsaj majejo malomarno z ramami in pravijo: «Napiše se lahko, kar in kakor se hoče». Naravnost smešna je trditev, «da dobra gospodinja ni nikoli sužnja svojega moža, vsaj kar se tiče denarnih zadev.» V svojem članku sem dobro ločila srečne žene, ki vedo za vsak novc svojega moža, ki preresetava skupno z ženo vsakega prvega v mesecu izredne stroške ter si vzame za svoje vino, tobak in kavarno le toliko, da vsled tega ne trpi rodbinski proračun prav nič. Takim ženam pravim: blagor jim, njim ni treba iskati nobene plače, nobenih pravic.

Dala sem pa vprašanje, kako odpomoči onim nesrečnicam, katerim daje mož le toliko, da ne zadostuje niti za najpotrebnejšo in najskromnejšo hrano, ter si mož obdrži tretino, da, celo polovico svoje plače, ne da bi se brigal, kako in kaj naj se obleče žena in otroci. Takih mož ne ustavi doma niti najudobnejše stanovanje, niti najzorniji red.

Vprašala sem, kako odpomoči ženi, ki gara ves dan, ki jo tarejo skrbi, da ne more spati, ki tuhta, kako naj kupi perila in obleke, ko je staro vse pokrpano, prešito in preperelo. Kaj naj stori, da bi dobila kaj več od moža, ki si obdrži zase neprimerno veliko usoto? Kako bi se odpomoglo ženam, ki imajo za svoj trud in skrb pri gospodinjstvu za nagrado le — pomanjkanje. In to so žene vseh slojev. To sem hotela, to sem vprašala.

Nadejam se, da se odzovejo prizadete in neprizadete gospodinje s pametnejšimi nasveti.

Maca.

* * *

(Prav lep donesek k temu vprašanju je bil v VIII. št. «Ženskega sveta»; zal, da je vsled odsotnosti urednice prišel pomotoma le v priložo. Jako dobro in potrebno bi bilo, da bi se še katera oglasila in bi tako s podrobnim razjasnjevanjem izkušale rešiti to in tudi kako drugo stran gospodinjskega poklica. Nasvetom, navodilom in svarilom bi sčasoma gotovo sledila tudi dejanja bodisi pri ožjem domačem ognjišču ali pa v javnosti s splošnimi reformami in napravami. Kot dodatek h gospodinjskemu vprašanju naj bo tudi sledeči članek, čeravno ni napisan prav v tistem zmislu, kakor si želi gospa Maca. Morda se bo katera druga naša čitateljica oglasila in prispevala k rešitvi tiste gospodinje-mučenice, katero ima v mislih gospa Maca in katero najdemo v sleherni hiši. — Ur.)

Gospodinjstvo in njega ugled. (Salezija P.)

ošpodinjstvo je res zelo težak in omalovaževan poklic. Vse hišno opravilo je delo gospodinje. Ona ga vodi, nadzoruje, zanj odgovarja, se trudi in skrbi od zore do mraka in pozno v noč. Vse delo opravlja s samozatajevanjem, požrtvovalnostjo, ljubeznijo. Ne zahteva plače in je tudi ne pričakuje. Usluge, ki jih dan za dnem izvršuje, so take, da se z denarjem ne dajo poplačati, zato bi bila vsaka vsota premala.

Gospodinja, žena in mati, ki dela s skrbnim in ljubečim srcem, ne zahteva druge plače nego malo priznanja, hvaležnosti, ljubezni. Dober, previden in izobražen mož bo gotovo storil svojo dolžnost. Seveda nimajo nekateri nikakega pojma in prevdarnosti; so lakomni in sebični, zase morajo imeti tudi nepotrebni, luksuznih reči, dočim manjka ženi najpotrebnejše. Kdor ne zna z ženo primerno postopati, naj se pouči iz knjižice »Bonton«, poglavje »Gospodar«; med drugimi še boljšimi odstavki se navaja tudi ta-le: »Daj ženi vsak mesec dovoljno vsoto za gospodinjstvo, da bo lahko izhajala s stroški za hrano. Za stanarino in davek skrbi sam. Takisto naročaj kurivo in pijačo. Navadi ženo, da ti pravočasno sporoči, kakšne vsote bo potrebovala za obleko, obutev in druge izdatke, da pripraviš denar ali dogovorjeno z njo razdeliš nabavo na dva ali več mesecev. Čisto napačno in za korektnega zakonca nedostojno pa je, dajati ženi za vsak dan sproti in za vsak izdatek posebej vsotico.»

Da se gospodinjstvo omalovažuje in diskreditira, je gotovo mnogo krivde na gospodinjah samih. Ko bi same hišno delo bolj cenile, bi bilo prav. Zaničuje se služkinja in njeno delo. Nekateri gospodinji ni mogoče ustreči. Kar služkinja stori, je vse premalo in za nič. Ne pomisli, da je poleg kuhe, pospravljanja in perila še mnogo drugih malenkosti, ki se ne dajo povedati, a morajo biti narejene. Taka gospodinja se niti ne zaveda, da je s svojim zaničljivim govorjenjem več škodovala časti in ugledu dela nego služkinji. Zave se šele tedaj, kadar je sama brez služkinje, šele tedaj spozna, koliko je dela in truda in je kljub temu še vse v neredu. Tudi otrokom naj se ne dovoli, da služkinjo zaničujejo in ji kljubujejo, saj so one pomočnice in opora gospodinje. Otroci naj radi pomagajo pri hišnem delu, da ga bodo vzljubili in vedeli ceniti. Do polpreteklega časa je bilo splošno mnenje, da se gospodinjstva ni treba učiti. Mnogi imajo še sedaj te nazore. Tako n. pr. doraščajoče hčerke boljših družin več let porabijo za učenje klavirja, plesov, tujih jezikov itd., za gospodinjstvo si kupijo le kuharsko knjigo, ali v novejšem času obiskujejo kuharski tečaj, pri katerem se redkokdaj doseže tista spretnost, kakor jo ima ona, ki se je v domači hiši igranje naučila gospodinjskih del in ki zato

tudi ceni delo služkinje, mož pa tudi ve, da ima dobro gospodinjo in skrbno ženo.

Še eno poglavje je, ki ga ne smemo prezreti, če hočemo čast gospodinjstva dvigniti; to je *rešitev poselskega vprašanja*. Služkinje, ki bi se morale pravilnejše imenovati *gospodinske pomočnice*, so danes najbolj zaničevan stan. Od neukih deklet, ki prihajajo z dežele v mesto služiti, se od začetka zahteva preveč znanja in spretnosti, ne da bi imele prilžnost, da bi se prej kaj naučile. Potrebno bi bilo, da se v prvi vrsti tu pomaga; s samo mržnjo in preziranjem ne bomo nič dosegli. Sedanja dobrotelost je povsod lepo razvita. Koliko dobrega se naredi za invalide, slepce, za onemogle stare ljudi, za šolsko obvezno mladino, posebno pa za siromašno deco. Koliko zavodov imamo za njih vzgojo in se še postavljajo novi dečji domovi, toda malo, jako malo, celo nič se nismo ozirali na one, ki so gospodinjam najbližje, komur izročajo v varstvo svoje otroke, svoje najdražje, svoje imetje, to je na služkinje. Služkinjo potrebujemo podnevi in ponoči, v veselju, bolezni in žalosti, in vendar nimamo zmisla zanjo, da bi ji pomagali do potrebne gospodinske izobrazbe. Gospodinje bi imele pri tem gotovo največjo korist.

Že pred več desetletji so blage gospe ustanovile v Ljubljani »Josefinum«, zavod za onemogle in ostarele služkinje, ki že več let z malo izjemo ne služi več svojemu prvotnemu namenu. Enako je bil v Trstu ustanovljen »Zavod sv. Nikolaja« za brezposelne služkinje. Tudi te ustanove, katere namen je bil, dekleta poučevati v domačih hišnih delih, ni javnost prav razumevala; potrebnih sredstev ni bilo in svetovna vojna je vse uničila. Toda potreba po takih akcijah s tem ni odstranjena, marveč se je še povečala, tudi razumevanja je več in morda bi se tudi denarna sredstva lažje dobila.

Marsikatera gospodinja pravi: saj so poselski zavodi, še preveč jih je, saj je bilo prej bolje, ko jih ni bilo. »Kaj je treba poselskih zavodov: s petrolejem bi jih človek polil in zažgal,« se je odrezala neka dama, ki ni osamljena v tem pogledu. Sedanji poselski zavodi so vznikli iz trudapolne, požrtvovalne, zavestne samopomoči. Zavednost proletarijata je zanesla socialna demokracija v vse delavne sloje, tudi med služkinje. Te zavednosti ne odpravi nobena sovražnost, mržnja, zaničevanje, temveč jo le še pomnoži. Res je, da ti zavodi niso popolni; manjkajo sredstva za izpopolnitev; vendar so v veliko pomoč svojim članicam. A *stanovski* so. — O tem ne bom podrobneje pisala, ker to je storila že ga. M. Skrinjarjeva v predlanskem letniku »Ženskega sveta« ter v »Edinosti« l. 1918, kar velja tudi še za danes. Le to rečem, da stanovska organizacija zamore vzgajati služkinje in ne gospodinje; torej od te strani se ne da in ne more več pričakovati. Na gospodinjah je, da v tem oziru pomagajo. Dobro je, da se uboštvo podpira in revežem pomaga, a še bolje je revščino prepre-

čevati. Mlado 14-letno neizkušeno dekle, ki pride v mesto služiti, navadno malo ali celo nič ne zna. Nikogar nima, ki bi jo vodil, zanjo skrbel, tako je prepuščeno samo sebi ali morda slabi družbi. Še prezgodaj se začne zavedati, toda ta zavednost ni prava in mnoge vodi v pogubo. Koliko je mladoletnih nezakonskih mater, med njimi ne manjka detomorilk; nekatere gredo še dalje, in prežalostna je resnica, da se prostitucija ponajveč rekrutira iz mladoletnih služkinj.

Mednarodna ženska zveza ima v svojem programu boj proti prostituciji. A z zakoni se prostitucija ne bo zatrla in bi naše ženstvo ne smelo zaostati, da bi v tem oziru ne pomagalo. Seveda treba nove akcije, ne glede na to, kaj služkinje že imajo, ker to je last starejših. Biti mora nova misel, novo delo.

Voditeljice naših dobrodelnih naprav in akcij dobro vedo, koliko truda, potov, skrbi in denarja stane samo eno božično obdarovanje otrok. Dobro delo! — A ko bi izračunali, koliko truda in skrbi je stalo in koliko denarja bi se izdalo v desetih, petnajstih letih. Silno veliko. In kakšen je uspeh? Ali bo potem manj revežev? — Ali so vsi ti res svojim dobrotnikom hvaležni in so potem zavedni narodnjaki ali dobri državljani? — Obdarovanci ali njih stariši večkrat niti zadovoljni niso s tem, kar so prejeli. Ali ni morda med temi otroci tudi otrok mladoletne služkinje ali morda delavčeve žene, ki je bila poprej služkinja; revščina jo tare vsled neznanja gospodinjstva. Bi li ne kazalo božično dobrodelno akcijo malo prikrajšati, in vsaj nekaj tega truda, potov, skrbi in denarja žrtvovati za izobrazbo mladoletnega, poselskega naraščaja. Na Dunaju imajo od leta 1908. društvo »Notburga« za hišne uslužbenke. Vodstvo društva sestoji iz uglednih dam in gospodov. Istotako so člani nadzorstva dame in gospodje višjih krogov. Upam, da bi se tudi pri nas v vsakem kraju dobilo nekaj dobrih, modrih in požrtvovalnih žen, ki bi začele o tem razmišljati in bi kaj ukrenile. Za začetek bi se rabil le prostor za shajališče, kjer bi se vršila predavanja in nazorni nauk o kuhanju, likanju itd. Začeti treba le z mladoletnimi, ki bi tudi prispevale s svojo članarino. Ako bi se ne hotele odzvati, bi se morda uvedla naredba, kot jo imajo drugi vajenci in vajenke. Tečaji bi se lahko vršili o počitnicah ali pa tudi tedensko ob gotovih popoldnevih. Gospodinje bi same skrbele za to.

Tudi Poselski list bi bil nad vse potreben. V Nemčiji izhaja že desetletja list z imenom »Notburga«, namenjen je za ženske hišne uslužbenke. Pred vojno je štel nad 50.000 naročnic.

Take in slične reforme bi gotovo pripomogle, da bi se dvignil ugled gospodinjstva kot poklica.

IZVESTJA

PO ŽENSKEM SVETU.

Arabske žene.

Dunajski list «Die Mutter» (Mati) je prinesel sledečo zgodbi iz življenja arabske žene, kakor jo je pripovedovala neka zdravnica, ki je živela več let v Jeruzalemu, kjer je bila nastavljena v bolnici.

Moje izkušnje z arabskimi ženami niso vse. Njihova brezprimerna potrpežljivost in pohlevnost me je naravnost jezila. Arabkinja izvršuje vsako delo; v nekaterih krajih oskrbujejo žene same vse gospodarstvo, poljedelstvo in vinorejo. Mož, ki pri svojih neskončnih potovanjih po puščavi ravnodušno prenaša največje težkoče, lakoto in žejo, doma rad pase lenobo in prepušča vse delo ženam. Ženi se zdi razumljivo, da je za konja in velbloda bolje preskrbljeno nego zanj.

Poroka je še vedno le kupčija. Mož ima sicer lahko po štiri žene, toda gospodarske razmere le redkokdaj dopuščajo vzdrževanje harema in so najčešče poroke z eno samo ženo.

Nisem nikdar razmišljala o tem, kako more biti navezana na moža taka žena, ki mu je bila izročena v otroški dobi. Mož si jo je pridobil s kupnino, za denar ali gotovo število velblodov, on ima tudi pravico povrniti jo očetu, ne da bi navedel poseben vzrok za to. Pri takih razmerah se mi je zdel pojem ljubezni, prirske skupnosti precej izključen. Toda slučaj mi je dokazal, da temu ni tako. Globoko osramočena sem stala pred nerazrešljivo uganko ženskega srca ob sledečem dogodku:

V bolnico so pripeljali komaj 24-letno Arabkinjo. Našla sem jo v stalni kopeli; bila je namreč ožgana po vsem životu. Velike, temne oči so žarele v vročnem blesku iz njenega spačenega obraza. Njeno stanje je bilo zelo nevarno. Podala sem ji neko sredstvo za lajšanje bolečin in sem sedla k njej. Poznala sem arabsčino, da sem se lahko razumela z njo, in tako sem zvedela, kaj se je bilo zgodilo.

Poročena je bila devet let in je živela s svojim možem nad vse srečno. Bil je dober in moder — tako je pravila — in je slovel daleč naokrog kot pripovedovalec bajk in pravljic. Žena je zrla nanj z brezmejnimi občudovanjem in z neskončno ljubeznijo mu je bila udana. Imela je otroka, ki pa ji je umrl v nežni mladosti. Živela sta sama in dobro jima je uspevalo gospodarstvo in vinoreja. Nekega dne pa je prišel mož po krajši odsotnosti domov in ji je sporočil svoj sklep, da se znova poroči, t. j. da pripelje v hišo še drugo ženo.

Ljubečo ženo je ta vest presunila. Kako, v njegovem srcu je prostora še za drugo? Začela je prositi; obljubljala mu je, da bo izvrševala dvakratno delo, rotila ga je in jokala. Mož je odnehal, morda ga je ganila njena bol, najbrž se je pa naveličal njenega moledovanja. Nič več ni govoril o svojih namerah in žena je mislila, da je zmagala.

Toda nekega večera osedla mož konja, in ko se je vzpenjal na sedlo, pravi svoji ženi: «V treh dneh se vrnem z drugo ženo; glej, da bo vse pripravljeno!»

«Kakor bi me bil kdo s kolom udaril, sem padla na tla,» je pripovedovala bolnica. «Ne, samo tega ne! Bolezen, slabo letino, slepoto, vse, vse bi prenesla, samo tega ne. Dan in noč sem ležala na tleh brez jedi in pijače. Raje umrem, kakor da bi delila moža z drugo. Raje umrem!» Toda kako? Smrt ne pride, ko jo kliče! Orožja ni bilo v hiši; nobene visoke hiše, nobenega stolpa, odkoder bi se lahko vrgla. Da bi skočila v vodo? Ah, kje je voda v času, ko so vse luže suhe, in prepečena zemlja poka pod žgocimi žarki neizprosnega solnca! Morje je daleč, nedosežno.

Ležala je na tleh in razmišljala, kar zasliši konjski topot. Mož prihaja. Skoči pokonci; tu stoji steklenica z dragoceno vsebino. Petrolej. Bliskoma se polije z njim od glave do pete. Taka stopi pred moža. «Hočem biti baklja pri tvojem ženitovanju», zavpije in mu zastavi pot. Mož jo skuša poriniti v stran. «Samo čez moje truplo bo stopila druga v moj dom! Na, ubij me! Zapali me, če si v stan! Raje naj zgorim živa, kakor... Tu vzame mož žveplenko, jo upraskne in jo grozeče pomoli proti ženi. V hipu je bila vsa v plamenu. Bežala je. Pogumen Beduinec jo je zavil v odejo in pogasil plamen. Nesrečno so prepeljali v bolnišnico.

«Čuj, draga,» sem ji rekla, ko je končala, «čuj, tvoj mož je vendar ravnal po Koranu. Saj živé še mnoge v haremih...»

«Da, žive, ker nimajo poguma, da bi napravile konec; ker so mežve. Toda trpé, vse trpé, kakor sem trpela jaz.» Hotela je še nekaj reči, a so ji zmanjkale moči. Pod noč ji je bilo huje, pričela je bruhati. Naslednjega jutra je umrla.

«In mož?» so vprašale druge po daljšem odmoru. «Mož je prišel pred kadija in je bil obsojen, da mora dati očetu umrle žene — štiri velblode kot odškodnino.»

Drzen polet ameriške letalke. Pred kratkim so v Newyorku imeli priliko opazovati nastopni zanimivi prizor:

Majhen, rumeno pobarvan dvokrovnik, ki je krožil okoli kipa «Svobode» na Bedloes Island, se je drzno vzpel kvišku, se spustil

v globino in smuknil skozi srednji lok brooklynskega mosta; nato se je zopet dvignil in ponovil svojo umetnijo pod manhattanским mostom, odkoder je izginil proti Mineoli.

Tam se je izkazalo, kdo je bil smeli letalec. Letalo je vodila Viola Gentry, o kateri govorijo, da je dobila že pred sedmimi leti kot šestnajstletno dekle letalsko licenco na pacifični obali. S tem poletom je kot prva dokazala, kaj zmore tudi ženski spol na tem polju.

Po uspeli vožnji je prišla na dan vsa zgodovina pogumne «Vijolice». Viola Gentry je služila v Newyorku najprej za blagajničarko v neki restavraciji, kjer je sicer marljivo delala, a se veselila le, kadar se je ljubeč gost zagledal v njene zasenčane oči.

Nekoč pa je prišel v restavracijo pilot A. L. Capperton v svoji letalski uniformi. Seveda se je zgodilo samo po sebi, da sta letalec in blagajničarka jela govoriti o letalstvu. Mladi letalec je povabil gospodično na svoje letalo. Rada mu je sledila, in omenjeni polet gospodične je dokazal, da mu ni sledila zaman. Viola Gentry je sedaj izvežbana letalka, koje polete spremlja občinstvo z velikim zanimanjem.

Skoro gotovo ne bodo hotele za njo zastajati evropske tovarišice, ki doslej temu sportu niso bile posebno naklonjene.

Odvetnice in šminka. V Parizu je že okoli 140 odvetnic, ki so vpisane v odvetniški register in ki imajo nad glavo posla, da ustrezajo občinstvu, predvsem seveda ženskemu. Pravtako zaposlen je predstojnik odvetniške zbornice, ki mora vedno nastopati proti «lahkomiselnim toaletam» odvetnic, ki po njegovem mnenju niso v «nikakem razmerju z dostojanstvom justice». Tako je n. pr. odvetniška zbornica pooblastila posebno pravno čutečega in nepodkupljivega odvetnika Canchyja, da dame, ki pozabljajo na svojo čast, primerno opominja in tudi kaznuje, če se mu zdi potrebno. Zato vidimo v pariški justični palači često čestitega starejšega gospoda v odvetniški kuti, ki ustavlja mlado damo, hitečo v razpravno dvorano, in jo nagovarja, naj mu sledi v toaletne prostore, da si zmije z obraza puder in šminko. — Prepoved nošnje kratkih las pa je senatni svet zavrnil.

HIGIJENA.

Pljuvalniki. Pljunki imajo v sebi vedno bolezenske kali. Zato nikoli ne priporočimo dovolj opreznosti pri pljuvanju zlasti onim, ki so bolni.

Po deželi imajo še vedno zlo navado, da pljuvajo vseprek: po veži, po sobi, okoli hiše, okoli klopi, kjer se po tleh igrajo otroci. Nekateri pljujejo kakor za stavo, posebno oni, ki čika; žalostno je, da se godi

to še danes, ko slišijo ljudje toliko svaril, čitajo jih po listih, po cerkvah, po vlakih. Vse nič ne pomaga!

Navadno je pljuvanje le grda navada. Kdor pa res mora pljuniti, naj napravi to v pljuvalnik; če ga ni, pa v svoj robec, čeprav je tudi to neokusno. Pljuvalniki naj bodo porcelanasti ali pločevinasti in emailirani, ker se najlepše čistijo. V njih naj bo voda, a ne pesek ali žaganje, kakor je skoro povsod navada. Pljunek je namreč nevaren tudi, če je suh. S prahom in peskom pride posušen izmeček v zrak in drugi ga vdihavajo. Vodo je treba premeniti vsak dan ali celo več kot enkrat. Vsakokrat se mora razkužiti, to je priliti par kapljic kake razkuževalne tekočine, na pr. lizola.

Oni, ki so bolni na pljučih, ki imajo odprto tuberkulozo, morajo pa nositi pri sebi zaprte pljuvalnike v obliki posebne stekleničke, v kateri je voda. Edino na ta način ni njih pljuvanje in izkašljevanje nevarno okolici.

Dekleta po kmetih, morda ve najlažje preprečite pljuvanje! Ali se vam ne studi, ko komaj poribate tla, pa že pridejo moški in vam popljujejo. Ribajte tla vsako soboto in prepovejte domačim in sosedom, naj ne pljujejo. Če boste to večkrat zahtevali in se jezile, bo gotovo pomagalo. Naj se vam le posmehujejo spočetka, saj ne zahtevate nič nespametnega ali nečimernega. Ščasoma boste že zmagale in imele boste čedno hišo in zdravo.

Če teče kri iz nosa, je treba devati na tilnik mrzle obkladke, držati glavo pokonci in mirno dihati z odprtimi usti. Biti moraš popolnoma mirna. V težjem slučaju je dobro noslanje z galunom. Ako je treba zdravnika, vbrižga navadno kako snov, ki stiska žile.

Večkratno krvavenje iz nosa je znamenje slabokrvnosti, obistnih ali srčnih bolezni, napake v žilah. Najraje teče kri otrokom v dobi pubertete, to je med 12 in 16 letom, ko se otrok razvija v fanta ali dekle.

KUHINJA

Prav dober jabolčni štrudelj. Ugneti testo iz moke, 1 rumenjaka, 1 žlice masti, malo soli in mleka in nekoliko sladkorja. Vmes ugneti še nekaj ocvirkov, katere moraš pa prav drobno sesekljati. Hitro ugnetaj, nato pa razvaljaj srednje debelo. Pri valjanju daj testu obliko četrkotnika, ki naj bo še enkrat tako velik kakor dno pekača, v katerem boš pekla štrudelj. Ta mlinec položi v namazan pekač tako, da ga gleda še polovica ven. Na njega potresi jabolka, ki morajo biti že prej zrezana na lističe in oslajena. Prav okusno bo, če potreseš med jabolka malo rozin, cimeta in limonove lupine. Potem pa pokrij z ostalo polovico testa tako,

kakor bi zaprla knjigo. Ob robovih stisni testo, da ne bo uhajal sok. Po vrhu pomazi z jajcem. Ko je pečeno, ga še s sladkorjem potresi. Meni je ta štrudelj bolj všeč kakor z drobtinami. Ker je testo krhko, se kar drobi v ustih, ocvirki pa dajo še posebno dober okus. Z maslom pa ni dober, je boljši z mastjo. Pečen pa naj bo pol ure pred obedom, da se jabolka ohladi. Razreži ga na velike podolgate kose.

Buče kot kompot. Olupi mlade zrele buče. Zrele so takrat, ko jih lahko z nohtom zarežeš. Odstrani seme in vse, kar je mehkega v sredi, pa jih razreži na rezine, tako za 1 prst debele. Iz teh pa izreži različne oblike: srčke, zvezdice, hlebček, trikotnike. Lahko režeš s tistimi obročki, ki jih imaš za kekse in piškote. Tako narezane buče operi, jih deni v lončeno posodo in polij s kisom in vodo. V tem naj bodo 3 dni, ostati morajo lepo bele. Vsak dan daj drugo vodo in kis (pol jesiha, pol vode). Četrty dan si zopet napravi tako svežo zmes iz jesiha in vode, prevri jo in kuhaj v njej buče toliko časa, da bodo lepo kristalno prozorne. Potem jih polahko jemlji ven in odcedi na rešetu. Nato jih naloži v kozarec, deni vmes koščke celega cimeta, klinčka, limonovih olupkov in soka, polij nazadnje z gosto sladkorno vodo in zaveži. (Sladkor kuhaj prej na vodi tako dolgo, da se lepo gosto povleče od žlice).

Slive v alkoholu (za zimo, za cmoke). Pokuhaj poldrugi kilo sladkorja na 1 l vode, da je lepo redko gostljasto. Temu prilij pol četrti močne slivovke ali alkohola. Vzemí cele češplje, dobro jih obriši in jim porži pecleje globoko pri kožici in jih polagaj v vrelo sladkornino z veliko penarico (luknjičasto zajemajo), da prevro. Ko se napno, jih vzemi ven s penarico, da odtaka sladkornina, ter jih naloži v velik kozarec. Pazi, da se ne prekuhajo, samo prevri jih, ker morajo priti v kozarec še cele in trde. Ko tako vse češplje zaporedoma pokuhaš in zložiš v kozarec, jih polij nazadnje še z ohlajeno sladkornino ter nalij navrh še za 2 prsta alkohola ali slivovke. Alkohol ostane povrhu tudi še potem, ko boš sad jemala iz kozarca, in varuje kompot, da se ne pokvari, čeprav je načeto. Pozimi lahko napraviš češpljeve cmoke, ki so prav tako dobri, kakor če bi bili iz svežih sliv.

Krompirjev štrudelj z mesnim nadevom. Skuhaj 1 kg odbranega krompirja, olupí ga ter zvaljaj ali steri kakor za krompirjeve cmoke. Umesi krompir s $\frac{1}{4}$ kg moke, 1 jajcem, za oreh velikim koščkom masla ter prideni nekoliko soli. Razvaljaj zmes za mezinco debelo. V poncici zarumeni v razbeljenem maslu 2—3 žlici krušnih drobtin in jih enakomerno potresi po razvaljenem testu.

Še ko se krompir kuha, zarumeni v kozi $\frac{1}{2}$ kg dobro sesekljanega mesa (govejega ali

telečjega) in istotako seseklano srednje debelo čebulo. Za to vzemi 1 žlico masti in 1 žlico masla. Ko je meso zarumenelo, in seveda tudi čebula, osoli, prideni malo popra, malo nastrganega muškatovega oreha ter seseklano vejico majarona. Prilij nato nekoliko juhe ali vode, v kateri si raztopila žličico paradižnikove meze, in vlij na vse to še srednje velik kozarec vina in kozarec mleka ter prideni, ako imaš še dobro žlico nastrganega sira (parmezana). Vse skupaj dobro pokuhaj, potem pretlači sok skozi cedilo, da ostane na njem sama gošča (meso.) Ocejeno meso razmaži enakomerno po testu, ki si ga prej že razvaljala in posula z drobtinami. Nato zvij testo v štrudelj. Pri zvijanju privzdiguje polagoma testo ter si pomagaj pri tem z nožem, ako se je testo sprijelo. Ko je vse lepo zvito, zvini polagoma v podloženi in trikotno upognjeni prtič, da pride testo na daljšo stranico, ter počasi obračaj štrudelj, da se ovije z zgornjo polovico prtiča, potem pa oviješ okoli še spodnjo polovico. Oba konca zveži skupaj ter položi zaokroženo v vrelo in osoljeno vodo. Pazi, da je koza dovolj velika. Vreti mora dobre $\frac{1}{4}$ ure. Ko je kuhano, zvini štrudelj na ploč, najlažje je, ako odcediš vodo, ko je še štrudelj v kozi. Kozica mora biti pri tem pokrita. Ko si odhila vodo, odveži konca prtiča, primi ju, vzemi štrudelj s prtičem polagoma ven ter ga postavi na ploč. Polagoma odvijes prtič in zvrneš končno štrudelj na velik podolgovat krožnik.

Razbeli 1—2 žlici masla z drobtinami ter polij s tem štrudelj, dobro je, da ga prej posuješ s parmezanskim sirom.

Štrudelj razreži v kose, katere pustiš do serviranja skupaj. Odcejeni sok serviraj posebej, da si z njim vsak polije posamezne koščke. Pri serviranju nudi še nastrganega (naribanega) parmezana, da si ga vsak še posebej nasuje na svoj krožnik. Jed je prav okusna in tečna.

—a—

Gresovi cmoki kot mesna priloga. Skuhaj iz dveh decilitrov mleka in enega decilitra pšeničnega gresa ter malo soli mešanico in jo ohladi. Premešaj dobro 7 dek surovega masla, dve celi jajci in dve žemlji, kojima si skorjo zribala, sredico pa zrezala v male kocke. Vse to zmešaj zopet z gresovim močnikom. Osoli še enkrat. Zdaj namaži snažno belo cunjjo z maslom, daj testo v cunjjo in zaveži cmok. Kuhaj ga eno uro v vreli, malo osoljeni vodi. Skuhanega odveži, z drobtinami in toplim maslom zabeli in serviraj posebej na krožniku k mesu. Posebno fino k mesu in omaki s smetano. Za večjo množino ljudi večjo količino, vsak cmok pa posebej v cunjjo.

Pikantni makaroni. 5 kg surovega masla, 3 rumenjaki, 3 osnažene sardele, malo majarona, popra, $\frac{1}{2}$ l sladke smetane, od 5 be-

ljakov sneg 14 dek nasekljane šunke ali suhega mesa, vse dobro premešano, k temu kuhane makarone, potrošene s parmezanom. Vse to premešano speci v namazani posodi. Namaži posodo z maslo. Ne peci dolgo, a spadaj se mora narediti skorja, ki je malo zarumenela.

Dunajski keksi (piškoti). Vzemi tri cela jajca in jim primešaj pecivni prašek. Nato jih zmešaj s sladkorjem (18 dek), in s surovim maslom (10 dek, če imaš pa kuhano maslo, lahko malo manj) in pol palčice vanilije. Temu dodaj še pol kilograma lepo presejane suhe moke in žlico sladke smetane. Dobro ugnetaj, potem pa razreži razne oblike in peci na namazanem plohu. Pecivni prašek je dobro umešati takoj med jajca, drugače ima testo rado mehurčke.

Gialettini (rumenčki). 10 dk fine (najdrobnejše) koruzne moke, 5 dk bele moke, 5 dk sladkega masla, 2 jajci, $\frac{1}{4}$ l mleka, 10 dk sladkorne sipe ter $\frac{1}{2}$ pecivnega praška dobro zmešaj, raztegni na namazan pekač in peci dobre pol ure. Ko je pečeno, razreži v enakomerne rezine, katere razvrsti na podstavek in dobro posušeš s sladkorno sipo.

—a—

GOSPODINJSTVO.

Enoten kruh v Italiji

Kralj Viktor Emanuel je podpisal dekret ministrskega predsednika Mussolinija o izdelovanju kruha. Nova naredba stopi v veljavo s 1. septembrom. Od tega dne dalje se sme prodajati le kruh v hlebčkih po 200 gramov. Pečen mora biti iz moke, ki je po specifični teži žita zmleta 80 do 85%. Strogo prepovedana je peka belega kruha in poraba bele moke za slaščice. Dovoljeno je le izdelovanje suhih biškotov iz krušne moke.

Sadje za zimo. Sadje obiraj z dreves po solnčnem vzhodu, nikdar pa opoldne ali še pozneje. Vsak sad mora imeti pecelj. Polagaj sadje v košaro in ne v vrečo. Če je sadje tako visoko, da ga ne dosežeš s škarjami, imej pod drevesom kupe slame, da se pri klatenju ne otolče. Obrano sadje (jabolka, hruške) imej 4 do 6 dni v kaki sobi lepo zloženo na kupu in pokrito s plahtimi. Tako se izloči vsa rosa in ne bodo gnili. Tudi začne že v teh dneh vsako jabolko gniti, ki ni dobro za zimo. Ostalo sadje lepo obriši, zavij v svilen papir ali v mehek papir, natrosi v sod peska in med pesek nalažaj posamič jabolka. Zadnja plast je pesek. Sod ali zaboj postavi v suho klet in se bo sadje ohranilo vse leto sveže. Sod naj bo postavljen na višočini. Najboljša klet je ona, kjer imaš vino, pivo, mošt, sploh suha, zračna klet. Če sadja ne naložiš tako, ga imej par tednov, preden ga preneseš v klet, v kaki sobi ali shrambi ali veži, a ne čez 4 tedne, sicer se preveč izsuši. V kleti naj bo polo-

ženo na deskah. Nagnito sadje nameči v sod za jesih. Ako hočeš dati sadju prav fin duh, ga naloži pred rabo par dni v škatljo in vmes nasteli bezgovega cvetja.

Krompir in repa se najbolje ohrani na pesku. Zemlja namreč preveč vsrkava vlago iz sadež, zato repa puhne in ni več užitna. Istotako je boljši pesek tudi za krompir. Zelja ni treba spravljati v klet pred koncem oktobra. Rado greni. Pazi, da ne bo klet zaduhla, ker poškoduje in kvari vsak sadež.

O perju, puhu in pernicah. Najfineše perje za pernice je labudji puh. Ni pa dobro mešati skupaj perje od več ptičev, zlasti ne gosjeja in račjeja. Račje perje se mora, da se ti ne svaljka v pernici, popariti in nekoliko prekuhati v vodi, v kateri je malo žganega apna. Potem se z mrzlo vodo izpere. Tako se posuši in je posebno lahko, elastično in se ne svaljka. Rešeto je za zajemanje perja dobro orodje.

Pernica mora biti na notranji strani z milom odrgnjena, tako preprečiš prodiranje puha ali perja iz nje. Najboljše sredstvo je, če raztopiš vosek v natronovem ali kalijevem lugu ali v milničnem lugu, doliješ vrele vode in v tem prekuhaš pernico, jo počasi ohladiš in obesi, da se presuši. Ko visi, jo pridno obračaj, da se voščena milnica enakomerno po vsej tkanini usuši. Suho vtakni za pol ure še v mrzlo vodo, v kateri si raztopila prav malo žveplene kisline ali vitrijolnega olja. Izperi jo naposled v vodi prav rahlo in mrzlo, obesi, presuši in prelikaj. Nikdar pa ne mešaj voska s terpentinom. Po danem navodilu bo pernica mehka, brez duha in neprodirna.

Vsako perje pa razkuži v apneni vodi, ki mu tudi povzame ves duh. Izprati moraš seveda še v mrzli vodi. Sam vosek pa naredi pernico trdo, šumečo in perje še prodira. Perje diši le v slučaju, da je preveč skopa gospodinja zmešala masno perje z dobrim in se s tem povzročila v pernici zalego moljev.

Pa tudi če živim ptičem perje puliš, smrdi rado, posebno gosje, če nisi perja preje dobro presušila, preden si nabasala pernico. Vlažnost stanovanja, potenje bolnika, nezadostno zračenje so vzroki, ki tudi dajo duh perju in puhu, ki ima lastnost, da vlažnost nase potega. Zato le mnogo zračni sobi in posteljo, pernico pa pridno suši na peči ali na soncu.

Blazine in pernice, v katerih je perje od kuretnice, snajmo tako, da perje namočimo v čisti apneni vodi. S tem perje razkužimo in mu vzamemo tudi ves duh. To je najtemeljitejša snazhenje. Perje mora biti tri dni v vodi, treba ga je obračati in potem izplakniti in na zelo vročem soncu presušiti. Izplakne se tako, da se voda ocedi in doliva druga. Apnena voda pa tudi smrdi bolham da beže na vse kraje.

Astrahan je rusko mesto ob Kaspiškem morju ob izlivu Volge. Astrahan se pa imenuje tudi koža, ki se prodaja za našitke pri ovratnikih, zapestnicah, pa tudi za cele kožuhe. Seveda je pravi astrahan silno drag, in kar vidimo na cesti sličnega, je povečini le ponarejeno. Astrahanski koži je podoben tudi karakül; iz ponarejenega karaküla so bile včasih v modi otroške zimske suknjice. Pravi astrahan in karakül se dobivata od mladih jagnjet, katera goje Kirgizi po Buharski stepi vzhodno od Kaspiškega jezera. Pastirji ubijejo ovco par dni prej, predno bi se obravila. Še nerojenemu jančku oderejo kožo, katero ustroje in dobe tako dragoceni astrahan. Starejše ovce dajo seveda tudi kožuh, ali ta ima debelejšo volno in se rabi večinoma za preproge pri posteljah, pri mizah itd.

Pred vojno so bili največji sejmi za kožuhe v Nižnjem Novgorodu, kamor so prihajali prekupovalci iz vsega sveta. Vsled sovjetskega preobrata je seveda tudi ta trgovina močno trpela; pomanjkanje kožuhov pa so občutili posebno v Leipzigu na Nemškem, kjer je tudi znano tržišče za kožuhe. Zato so Nemci poizkušali, da bi doma redili take ovce in so v ta namen napravili velikansko ovčarno v vzhodni Prusiji. Toda dosedanj uspehi so bili še nepopolni. Tudi v Belgiji so poizkusili s rejo kirgiških ovac. V to svrhu so pripeljali čredo buharske karakülske drobnice v neko peščeno in malo rodovitno pokrajino, ki je nekako podobna stepam. Toda tudi tu se jim ni posrečilo, ker je drugačno podnebje. Buharski stepni mraz je res hud, toda suh, po Belgiji in Prusiji pa je mnogo vlage, zato tudi drobnica tu drugače uspeva kakor po stepah.

Okvirji pri oknih sčasoma razpadejo, ker jim škodujeta sonce in dež. Mizarski strokovnjaki trdijo, da se okvirji ohranijo nepoškodovani, če jih namažemo vsako leto s kuhanim lanenim oljem. Pri tem pa je treba paziti, da ne kane kaka kapljica na šipo. Najbolje je, da namažemo okvir s prav malo ozko ščetko, potem pa dobro drgnemo s flanelasto krpcico.

Cilindri pri svetilkah kaj radi pokajo. Če pa vselej, predno prižgemo, prav nalahno dihnevo v cilindri, se nekako utrdi in lahko traja leta in leta.

Steklenice čisti z lugom, s sodo, z žaganjem, s pepelom, jajčnimi lupinami, nežganim apnom, peskom, s pivnikom, ki popije mastno olje, s soljo, s salmijakom, s suho zemljo, z jesihom in tudi s kislim zeljem.

Medene (mesingaste) posode lepo očistiš z mešanico krede, žvepla in jesiha. Pa tudi razpadlo apno, prežgane ovčje kosti, opeka, vse stolčeno v prah in z oljem zmešano, lepo osuši medenino. Dobro je tudi zmleto brezovo oglje z vodo zmešano.

Srebro snažiš: žlico ali kar je že operi najprej v topli vodi, da se mast in nesnaga odlepi. Malo milnice lepo očisti srebrom, potem pa še usnje, mokra goba, kot prašek za blesk pa alabastrova moka. Alabaster prežgi na žerjavici ali na plošči, da se zdrobi v prah. Prah uporabiš suh ali moker. Najbolje to delaš s prstom, ker so žličke in podobne stvari zelo občutljive. Ščetka je preostra. Naposled še naredi blesk z usnjato krpo, in z belo plateno cunjjo, ki povzame še vse do praška; tako je žlička osnažena.

IZ NAŠE SKRINJE.

Makedonci. (Nadaljevanje.)

Topilinja. Prvega marca po pravoslavnem koledarju, po našem 14. marca, se začneja pomlad. V tem času vale kokoši, zato ga imenujejo Makedonci topilinja. Polodrasli otroci gredo s trskami v žepu in v predpasnikih od hiše do hiše voščiti dober začetek porajajoče se pomladi. V vsaki hiši vržejo na ognjišče nekoliko trsak, kar znači dober rod perutnini. S seboj nosijo otroci sito ter ga po prvem pozdravu zakotrljajo po sobi. Pade li sito na hrbet, znači, da bode več kokoši. Ako pade z dnom navzgor, znači, da bode več petelinov. Ta poset velja v prvi vrsti mladim zaročencem in novorojenim parom. Tu se nanaša voščilo tudi na dober porod. Otrokom dajo slaščke, jabolk, kostanja in orehov.

Lazarjev dan pri Makedoncih, pri Srbih Vrbica, a po našem bi se reklo Cvetna nedelja. Ta dan se otroci oblečejo v belo, dekletka predstavljajo neveste, hodijo od hiše do hiše prepevajoč pesmi. Ako je v hiši več deklet ali sinov, pojejo to pesem:

Ima majka mila sina,
si ga pustat u sveta gora,
da uči bela knjiga,
bela knjiga, crno pismo.

(Mati je poslala enega izmed sinov v Sveto goro, da se nauči pisati in čitati. Sveta gora se imenuje Hilendarski samostan, sedaj v grški Makedoniji. Imenuje se po planinskem vrhu nad ogromnim samostanom. Samostan je bil nekdanjo celo mesto z osem tisoč menihov, izmed katerih so takrat sezidali najlepšo, najslikovitvejšo stavbo med vsemi, Hilendar. Hilendar je velikega pomena od začetka srednjega veka dalje, ker se je od tu širila kultura po vsem Balkanu. Koncem sedemnajstega veka so imeli Srbi v Hilendarju najživahnejše književno središče. Poleg tega je tudi mnogo drugih samostanov, kateri so dali srbski in bolgarski književnosti več starih cerkvenih in posvetnih zgodovinarjev in pisateljev. Pisali so v staroslovenskem jeziku skoro po vseh samostanih, kajti takrat ni bilo ne srbske ne bolgarske Makedonije. — O tem bom govorila obsirneje na drugem mestu.)

Fantu pojejo še:
 Za junaka smiljanice,
 smilj ti na oko podgoré,
 nad očite, nad vešdité,

Lazare, Lazare.

Dosta stojiš neženato,
 smisli kogo, oženi se,

Lazare, Lazare.

Na Velik den svrší se, (na Veliko noč za-
 roči se),

na Djurdjev den oženi se,

Lazare, Lazare.

Dekletu pa:

Devojka mi dvore metit,

Lazare, Lazare.

sa metla čebrikova,

Lazare, Lazare.

sa lopata borova,

Lazare, Lazare.

če ni dojdét strojnici,

Lazare, Lazare.

(Pometa z metlo iz dišče mete, z borovo
 lopato odnaša smeti, ker pridejo snubači.)

Druga varijacija:

Stani, Stanke, stani, dušo,

dvorove da metiš,

dvorove da metiš,

če ti dojdét strojnici,

če ti dojdét strojnici,

strojnici - Skopljanci (ali: Ohridčani i. p.)

(Smiljanice so rumene drobne cvetke.

Imajo zelo lep duh, podobne so žvenikel-

cam, katere rastejo ob stenah pri morju, a

najlepše sem našla v Orliški dragi pri Se-

žani. Smiljanice se razlikujejo od naših žve-

nikelc v tem, da se ne suše.)

Ako sreča povorka ženo, ki je brez otrok,

ji pojo:

Rod rodila jabuka, lešnika,

tri crvena jabuka.

Tuk ne bila jabuka,

bila tri zlatna detinja.

V Makedoniji se smatra za veliko nesrečo,

ako nima žena otrok, zato tudi ta pesem

posmehljivo želi nerodovitni ženi poroda.

Kakor leska in jablana čudežno roditi dober

sad, tako naj se tudi nje Bog usmili ter ji

podari plodnost. Mislijo, da se je kdo v hiši

hudo pregrešil in zato pa Bog kaznuje hišo

s tem, da je vzel plodovitost eni njihovih

žen. Otročaji z vrbovimi vejami pojo to

pesem malo iz porogljivosti, malo iz usmi-

ljenja, tako da jim ne ubeži dober dar. (Taka

žena roma po vseh mogočih samostanih in

išče zdravila svoji nesreči ter izpolnjuje

včasih najsurovejša navodila različnih bab,

vedečevalk in zdravnic. Strogo se drži posta,

in ob vsaki priliki ter kjer le more, dela

dobra dela, da bi preprosila Boga).

Post in Velika noč: Na pepel-

nično sredo gredo Makedonci drug drugega

prosit oprostjenja za vse zamere med letom.

Tu se poravna marsikak spor.

Nikjer se ne drži svet posta tako natančno
 in strogo kakor v Makedoniji. Ves veliki
 post ne pokuši makedonski kmetič in sploh
 cela družina, pa bilo to v mestu ali na de-
 želi, nikake maščobe: ne masti, ne olja,
 mleka, jajca, rib, mesa ter nobene jedi, ka-
 tera bi mogla imeti samo malo masti. Ves
 post jedo samo fižol, slan in na vodi kuhan,
 papriko in kruh. Na veliki petek mlado in
 staro nič ne je razen požirka črne kave.
 Sploh je ves veliki teden silno strogo glede
 posta. Na veliko soboto kuhajo in barvajo
 jajca, tu pa tam delajo stare okraske. Na
 Veliki den (na Veliko noč) zjutraj blagoslovi
 duhovnik vce jedi. V navadi je, da si prija-
 telji, fantje in dekleta darujejo pirhe. Popol-
 dne nosijo lupine po njivah in vinograh h,
 po livadah in gozdičih, da bo dobro obro-
 dilo. Imajo vero, da lupine varujejo pred ka-
 čami in drugimi škodljivci. Lupine potrosijo
 tudi ob vseh gospodarskih poslopih.

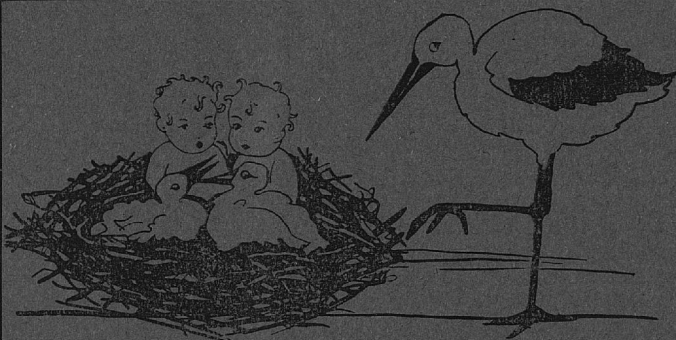
Rusa sreda je krajevni običaj v
 Strugi in okolici. Ta sreda je kmalu po Ve-
 liki noči sredi maja. Eno najlepših deklic,
 štirinajst ali petnajst let staro, oblečejo v
 belo obleko in jo okitijo s cvetjem in mla-
 dim zelenjem. Z njo gre še nekoliko deklet
 od hiše do hiše z godbo ali bobnom. Hišna
 gospodinja jo hiti kropiti z vodo, kar znači,
 da bo pomladi in poleti dovolj dežja. Dekle
 se imenuje Ojluli, kar bi se po našem
 reklo: Tralala. Dekle predstavlja pomlad,
 njeno mlado spremstvo pa znači njene mla-
 de dneve. Kadar gre Ojluli skozi vas, jo
 vsak kropi. Lepo je videti, kako teče star
 kmetič v hišo ali k potoku po vode, da ne
 zamudi poskropiti pomlad. Sploh pravijo, da
 je treba škropiti vsako dekle, ker mladen-
 ka predstavlja pomlad.

Djurdjev dan, po naše Zeleni Jurij,
 nima tako bogatih običajev kot pri Srbih.
 V Makedoniji je navada, da se ta dan ljudje
 merijo, a otroci se zibljejo na zelenih vejah,
 mlado in staro sezuje opanke in hodijo bosi.

(Dalje prih.)

Mara Husova.

Kolektivno umetnostno razstavo
 priredita v Jakopičevem paviljonu v
 Ljubljani v dneh od 29. avgusta do
 21. septembra 1926. Srečka Magoliča
 st. in ml. (oče in sin). Kakor posna-
 memo iz elegantno opremljenega se-
 znama slik, bo obsegala razstava 214
 pokrajinskih oljnatih slik iz Slove-
 nije, zlasti iz okolice ljubljanske.
 Magolič starejši nam je že davno
 znan in občinstvu priljubljen pokra-
 jinar. Tudi mlajšega poznamo iz
 predvojnih razstav v Jakopičevem
 paviljonu. Razstava bo odprta vsak
 dan od 9. do 18. ure neprekinjeno.

"OTROŠKO PERILO"

Navodila za krojenje, šivanje vezenje, vsakovrstnega perila, za otroke od dojenčka do 14. leta.

Knjižica je bogato ilustriрана, ima 2 priloge z 26 različnimi kroji in mnogimi risbami za vezenje. Naroča se pri Upravi „en. Sveta“ v Trstu in v Ljubljani. Cena za naročnice „Ž. Sveta“ L 3.50, oz. Din. 12.— za ostale in v razprodaji po knjigarnah L 4.50 oz. Din. 16.—. — Vse risbe so uporabne tudi za perilo odraslih, za posteljno in drugo perilo.

Čevljarnica Forcessin

Odlikavana na mednarodni razstavi v Genovi z „Diploma di gran premio“

TRST - Via Giuseppe Caprin št. 5 pri Sv. Jakobu - TRST

Kdor išče obuvalo
ceno a vendar lepo
ta bo pomislil malo,
ne kupil kar na slepo

In šel bo k „FORCESSINU“,
ki v Trstu vsem od kraja
— ubožcu al' bogatinu —
najboljše čevlje daja . . .

Čevlji za delo
L 48.—

Čevlji za delo
L 48.—

Poštšina plačana v gotovini.

Velika zologa vina, žganja in likerjev

Jakob Perhauc

ustanovljena leta 1878

Trst, via Xidias 6, Telef. 2-36

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjec, in kranjski slivovec. — Lastni izdelki: šumeča vina, šampanjec, šumeči istrski retošk, Lacrima Cristi in druga. — Specialiteta: Jajčji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji.

Gospodinje! Obrnite se zaupno v trgovino jestvin, kolonijal, vin likerjev V ULICI GIULIA 29. Postrežba točna. — Priporoča se udani
VEKOSLAV PLESNIČAR.

UNDERWOOD PORTABLE

Neobhodno potreben v vsaki hiši. Najboljši spremljevalec na potovanju, zelo praktičen v vlaku in na parniku. Opremljen s tipkami za slovensko pisavo. Tehla četrtino in stane polovico navadnega pisalnega stroja, medtem ko izvršuje isto delo. — Zaktevajte ponudbo s ceniki. Plačilne olajšave.

C. A. MOHOVICH, Trst
VIA MAZZINI 17

 Za vsako sprejemno ceno
prodajam klobuke, slamnike ter vse potrebščine za modistke
MINKA HORVAT, modistka, LJUBLJANA,
Dalmatinova ulica 10/II.

UMETNIŠKI ZAVOD ZA ROČNO VEZENJE
MILENA ZOR-JEŽEK
LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 7/III.

VSE VRSTE BELO IN PISANO VEZENJE.
FILET - KLEPTANJE, MONOGRAMI, AŽURIRANJE. - ZASTORI
POSTELJNI PRTI. — LASTNI ATELJE ZA RISANJE ŠABLON.
CENE ZMERNE. — POSTREŽBA TOČNA.

ZOBOZDRAVNIK
DR D. SARDOČ

špecialist za ustne in zobne bolezni, perfekc. na dunajski kliniki

ima svoj ambulatorij
v TRSTU, Via M. R. Imbriani št. 16/I
[Prej via S. Giovanni]